

ဝိဇ္ဇာတိပညာ

ବିଜୟବିଜୟ

สร้างสรวงรักขึ้นแรมมีโลกอันไคร่ก
 ในทุกที่ซึ่งชีวิตมีดอกไม้หลากหลาย
 ซากหัวใจด้วยดอกไม้และพวยดาว
 อรุณรุ่งพร่าวอบทั่วเมฆมลพิษ

อยากให้ความรักแก่คนทั้งโลก
 อยากจะให้โชคแก่คนทั้งหลั
 อยากให้รอยยิ้มลบคราบทุกข์
 อยากให้ชีวิตแก่คนทั้งปวง

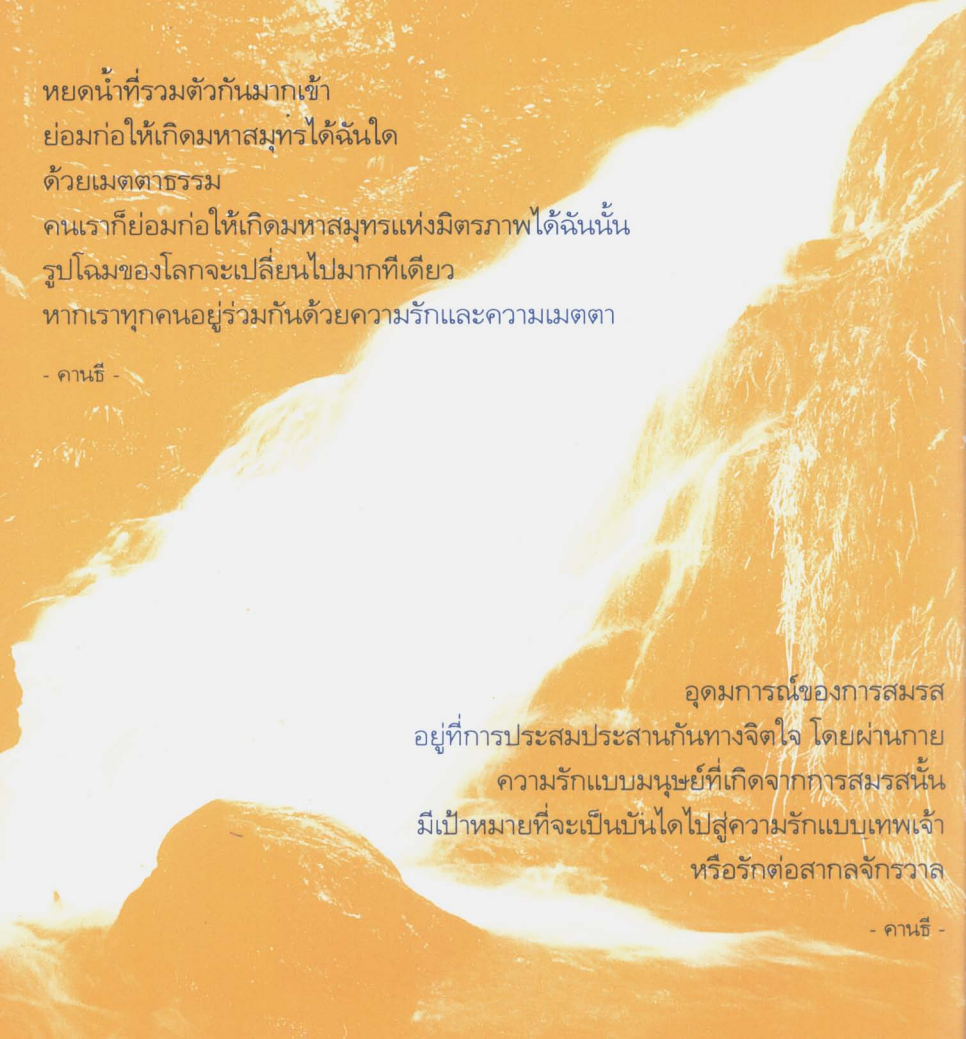
อยากให้คนทุกชนทั้งทุกชนล้เศ็ญ
 ความเค็องเซ็ญแแต่ะยากลำบากใหญ่หลว
 ให้หมดทุกขสร้างสุขให้ใ้ทุกดวง
 อยากให้บ่วงคนทุกขสุขทั่วทั่วทั้

อุ้งสาวหว่านหัวแหลมโลกอันไครท์
ด้วยชีวิตของเราแต่ไม่ไผ่
ในน้ำแลก็มีรักเราเท่าที่มันดอร์
เพื่อแบ่งกับดูโลกกว้างไม่ทางกาย

เมื่อสวมแสงแบ่งเงาภาครพิภพ
แล้วยากที่ชีวิตจะได้
เมื่อจับมือกุมแผ่นดินกันไว้
แล้วไกลก็กลับใกล้เหมือนก้าวเดียว.

หยดน้ำที่รวมตัวกันมากเข้า
ย่อมก่อให้เกิดมหาสมุทรได้ฉันใด
ด้วยเมตตาธรรม

คนเราก็ย่อมก่อให้เกิดมหาสมุทรแห่งมิตรภาพได้ฉันนั้น
รูปโฉมของโลกจะเปลี่ยนไปมากทีเดียว
หากเราทุกคนอยู่ร่วมกันด้วยความรักและความเมตตา

- คานธี -

อุดมการณ์ของการสมรส
อยู่ที่การประสมประสานกันทางจิตใจ โดยผ่านกาย
ความรักแบบมนุษย์ที่เกิดจากการสมรสนั้น
มีเป้าหมายที่จะเป็นบันไดไปสู่ความรักแบบเทพเจ้า
หรือรักต่อสากลจักรวาล

- คานธี -

ดิรรณสมรส

ประมวลข้อคิด

เพื่อชีวิตครอบครัวที่สุขสมบูรณ์

ธรรมสมรวล

จัดพิมพ์โดย

กองทุนศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา

วัดชลประทานรังสฤษฎ์

กองทุนห้องสมุดศาลาจำปรีดันธ์

วัดชลประทานรังสฤษฎ์

กองทุนเสถียรธรรม เสถียรธรรมสถาน

ท่านผู้ใดเห็นคุณค่าของหนังสือนี้

ประสงค์จะช่วยเหลือแพร่เป็นธรรมทาน

ติดต่อโดยตรงได้ที่

ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา

วัดชลประทานรังสฤษฎ์

อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

โทร. ๕๕๓๓-๕๒๕๓, ๕๕๔๕-๓๐๗๔

แม่พิมพ์ โดย สุนทรพิศลัม โทร. ๘๐๓-๒๒๕๔

พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์ดี จำกัด โทร. ๘๐๓-๒๖๕๔-๗

สารบัญ

ของขวัญวันแต่งงาน

หน้า ๕

พรขวัญขึ้นสมรส

หน้า ๑๔

คู่ครองที่ดี

ชีวิตบ้านที่สมบูรณ์

หน้า ๓๗

ของฝาก

คุณพ่อคุณแม่ที่รักลูก

หน้า ๔๔

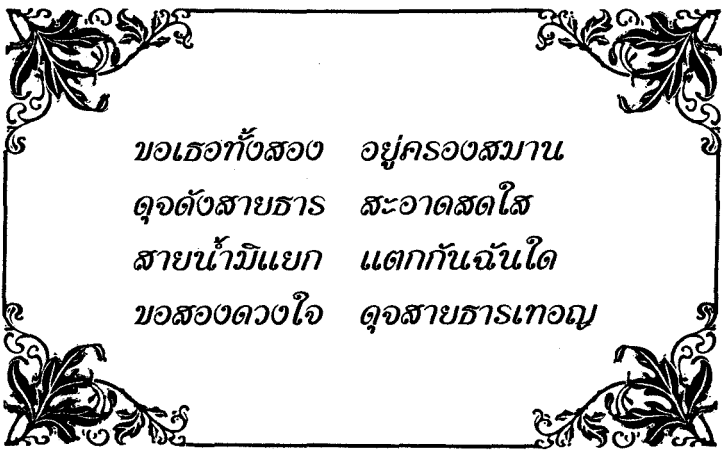

ธรรมสมรส

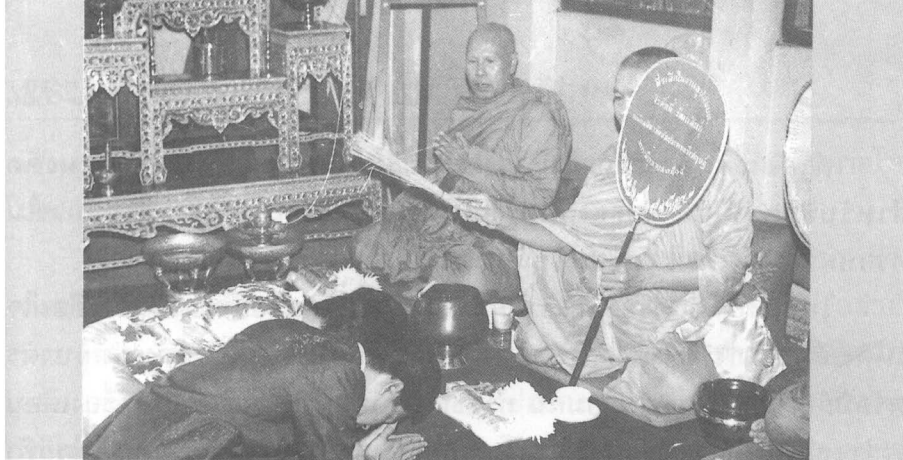
มนุษย์มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎของธรรมชาติอย่างถูกต้องทุกชั้นทุกตอน
แห่งวิวัฒนาการของชีวิต

การสมรส เป็นการทำหน้าที่ชั้นตอนหนึ่ง ตามกฎของธรรมชาติ คือ สืบ
ทอดเผ่าพันธุ์มนุษย์ให้มีอยู่ในโลกและสืบต่อสถาบันครอบครัวให้คงอยู่ในสังคม
ทุกคนต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และอยู่ในสถานะหนึ่งของครอบครัว
ไม่เป็น“แม่” เป็น“พ่อ” ก็ต้องเป็น“ลูก”

บวรวิถีชีวิตของชาวพุทธนั้น มีพระธรรมเป็นประทีปส่องทาง ดังนั้น
ธรรมะอันเนื่องด้วยการสมรส จึงเป็นเรื่องที่ทุกคนควรศึกษาและนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน เพื่อทำหน้าที่ของตนให้ถูกต้อง และสร้างสรรค์ชีวิตครอบครัว
ที่ดีงาม สังคมสงบร่มเย็น

A decorative rectangular border with ornate floral and scrollwork patterns in each corner, enclosing the text.

ขอเธอทั้งสอง อยู่ครองสมาน
ดุดั่งสายธาร สะอาดสดใส
สายน้ำมิแยก แดกกันฉันใด
ขอสองดวงใจ ดุจสายธารเทอญ

ของขวัญวันแต่งงาน

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)

วันนี้เป็นวันสิริมงคลสำหรับชีวิตของเธอทั้งสอง ที่ได้กระทำพิธีแต่งงานกันตามธรรมเนียมของผู้นับถือพระพุทธศาสนา ชาวพุทธเรานั้นเมื่อจะกระทำอะไรก็มักจะมีพระเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ

การที่พระเข้ามาเกี่ยวข้องก็เพื่อจะได้ให้พระเตือนจิตสะกิดใจให้เกิดความคิดนึกในทางที่ถูกต้องชอบ เช่น การแต่งงานนี้เป็นเรื่องสำคัญของเราจึงนิมนต์พระมารับไทยทานแล้วก็จะได้รับคำสอนคำเตือนจากพระ

คำสอนคำเตือนที่เราได้รับไปจากพระนั้นแหละ เป็นสิ่งที่เป็นมงคลสำหรับชีวิต เป็นสิ่งที่จะช่วยให้เรามีชีวิตดีขึ้น มีความสุขความสบายภายในครอบครัว พระที่มาเพื่อประโยชน์อย่างนั้น

ในการทำพิธีแต่งงานนะเขามีการกระทำอะไรหลายอย่างซึ่งเป็นข้อเตือนใจให้คิดนึกในทางที่เป็นประโยชน์ เช่นว่าให้จุดธูปเทียนพร้อมกัน ดักบาตรพร้อมกัน ประเคนของพร้อมกัน ทำอะไรพร้อม ๆ กัน ก็เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจว่า เธอทั้งสองจะต้องพร้อมเพรียงกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำอะไรก็ทำด้วยกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างไป ต่างคนต่างคิด มันก็ยุ่ง

ให้อยู่เหมือนกับน้ำมันตโนบาตร น้ำมันตโนบาตรนี้ ดูลิ มันเป็นก้อนเดียวรวมกันอยู่ แยกออกจากกันไม่ได้ แม้เราจะแบ่งไป มันก็เป็นก้อนอยู่ อย่างนั้น จุดเล็กนิดเดียวมันก็รวมกันเป็นก้อน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แยกจากกันไม่ได้ แล้วน้ำเป็นของเย็นเราก็ต้องทำจิตใจให้เย็น อย่าวุ่นวาย อย่าเร่าร้อน

น้ำเป็นเครื่องชำระชะล้างฉนใจ พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าก็เป็นเครื่องชำระล้างจิตใจให้สะอาดปราศจากสิ่งชั่วร้าย ฉนั้น

ในหม้อน้ำมันตโนบางที่เขาก็กี่ใส่ใบเงินใบทองไว้ด้วย ไม่ได้หมายความว่าใส่ใบเงินใบทองแล้วเราจะร่ำรวยเงินทอง หามิได้ แต่หมายความว่า ชีวิตครองเรือนนี้ต้องมีเงินทอง ต้องอยู่ด้วยทรัพย์สมบัติ มีทรัพย์แล้วก็เป็นสุข

เป็นสุขเพราะมี เป็นสุขเพราะใช้ เป็นสุขเพราะประกอบกิจการที่ปราศจากโทษ
เป็นสุขเพราะไม่ต้องเป็นหนี้เป็นสินใคร

ท่านจึงเอาใบเงินใบทองใส่บาตร ก็เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจว่า ชีวิต
ครอบครัวนั้นจะต้องทำงาน จะต้องขยันขันแข็งในการทำมาหากิน อย่าอยู่
นิ่งอยู่เฉย เมื่อทำมาหากินได้แล้วก็ต้องรู้จักใช้เงินใช้ทอง ทำเงินให้เกิดดอก
ออกผลต่อไป ไม่ใช่ได้มากินไป ได้มากินไปอย่างคนหาเข้ากินค่า บางทีหาเข้า
กินไม่ถึงค่า อดมือกินมือมันก็ลำบาก จึงต้องรู้ว่าควรจะทำอะไร ควรจะ
ใช้สักเท่าไร ควรจะทำอะไรบ้าง เพื่อความเจริญแห่งชีวิต แห่งครอบครัว นี้
ต้องคิดตามหลักธรรมะของพระพุทธเจ้า

แล้วเราก็ต้องคบคนดี ไว้เป็นเพื่อนปรึกษาหารือในการประกอบกิจการ
งานต่างๆ อย่าคบคนชั่ว เพราะคนชั่วมันชวนเราไปเหลวไหล ชวนไปบ่อน
การพนัน ไปดื่มสุราเมรัย ไปเที่ยวกลางคืน ไปลักไปขโมย ไปทำแต่เรื่องเสีย
ไม่ดีไม่งาม เราไม่คบคนแบบนั้น คบแต่คนดี

การดำรงชีวิตก็ต้องเป็นไปตามแบบพระพุทธเจ้าสอน คืออยู่อย่างพอดี
ไม่ให้มันเกิน ไม่ให้มันขาด ชีวิตก็จะเรียบร้อย ไม่ยุ่งไม่ยาก ชีวิตขึ้นอยู่กับธรรมะ
ถ้ามีธรรมะแล้วชีวิตมันก็ดี ถ้าปราศจากธรรมะชีวิตก็ย่อมบกพร่อง เราจึง
ต้องมีธรรมะเป็นหลักครองใจ

พระท่านมาที่ท่านเอาธรรมะมาให้ ให้ธรรมะนี้มันประเสริฐกว่าการให้สิ่งใด ๆ เพราะสิ่งอื่นมันหายได้สูญได้ แตกได้ แต่ธรรมะนี้ไม่ไปไหน อยู่กับเรา เราใช้เมื่อใดก็ได้ ใช้แล้วเป็นคุณทุกที ไม่เกิดทุกข์เกิดโทษแก่ชีวิต เป็นของที่เรียกว่ามีประโยชน์อย่างเดียว ไม่เกิดทุกข์เกิดโทษแม้แต่น้อย

การแต่งงานนั้นก็คือการทำคนสองคนให้เป็นคนคนเดียวกัน หนึ่งบวกหนึ่ง กลายเป็นหนึ่ง เป็นคนคนเดียวกัน มันไม่เหมือนกับสูตรทั่ว ๆ ไป หนึ่งบวกหนึ่งเป็นสอง นี่หนึ่งบวกหนึ่งเป็นหนึ่ง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ที่ว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั้น ใจร่างกายมันเป็นไม่ได้ มันสองชั้นมันก็เป็นสองอยู่นั้นแหละ แต่ว่าใจต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

สามภรรยาที่มีใจเดียวกันมันสบาย ถ้าหลายใจแล้วมันยุ่ง ผู้ชายหลายใจนี่มันยุ่ง ผู้หญิงหลายใจนี่มันก็ยุ่ง เพราะฉะนั้นต้องเป็นใจเดียว ใจเดียวนั้นคือใจที่มีธรรมะเป็นหลักค้ำครองใจ

ใจที่มีธรรมะใจมันเหมือนกัน แต่ใจที่มีกิเลส มันไม่เหมือนกัน ใจโลภบ้าง ใจโกรธบ้าง ใจหลงบ้าง ใจริษยา ใจพยาบาท ใจเห็นแก่ตัว มันยุ่ง หลายใจแล้วมันยุ่ง แต่ถ้าใจที่มีธรรมะแล้วมันก็เรียบร้อยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

พระพุทธเจ้าจึงบอกไว้ว่า สามภรรยาที่จะอยู่กันด้วยความสุขนั้นต้องมีธรรมะเสมอกัน ๔ ประการ คือ

๑. มีความเชื่อตรงกันเท่าเทียมกัน
๒. มีศีลมีระเบียบเหมือนกัน
๓. มีปัญญาเหมือนกัน
๔. มีน้ำใจเสียสละเท่าเทียมกัน

ถ้าสี่อย่างนี้เท่าเทียมกันแล้ว เราก็อยู่กันด้วยความสุข ไม่มีปัญหาในชีวิตประจำวัน แต่ถ้าไม่เท่ากันแล้วมันก็ยุ่ง เช่นว่า ศรัทธาความเชื่อนี้ ถ้าเชื่อไม่ตรงกันแล้วก็ยุ่ง เช่น คนต่างศาสนามาแต่งงานกัน นี่มันอยู่กันไม่ค่อยเรียบร้อย ชั้นแรกมันก็อยู่กันดีละ พอมีลูกขึ้นสักคนหนึ่งเกิดปัญหาแล้ว คนหนึ่งจะเอาไปโบสถ์ คนหนึ่งจะเอาไปวัด มันยุ่งละทีนี้ ถกเถียงเกียงงอนกัน เกิดปัญหา แม้เป็นคนมีการศึกษามหาวิทยาลัย ต่างศาสนากัน ชั้นแรกมันก็รักกันดีละ พอมีลูกมีเต้าเกิดแตกแยกกัน อยู่กันไม่ได้

นี่ศรัทธามันไม่ตรงกัน มันเกิดปัญหา ทำให้ถกเถียงกันบ่อยๆ บางทีกินข้าวกันก็ถกเถียงกันแล้ว เรื่องศาสนาชอบเอามาเถียงกัน ต่างคนต่างไม่ยอมไม่เปลี่ยนใจ มันก็ยุ่ง ทีนี้ถ้าว่าปรับให้มันเท่ากันแล้วมันก็ไม่ยุ่ง

แต่ว่าเธอทั้งสองนี้มีศรัทธาตรงกัน คือว่าเรานับถือพระพุทธศาสนา นับถือพระพุทธศาสนานี้เราเชื่อพระพุทธเจ้า เราเชื่อหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เราเชื่อพระอริยสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติเป็นธรรม ปฏิบัติเพื่อออกจากทุกข์ เราเชื่ออย่างนี้

เราเดินตามพระพุทธเจ้า เราถือว่าพระพุทธเจ้าเป็นผู้นำในชีวิตครอบครัว

เราถือว่าพระธรรมของพระพุทธเจ้านี้เป็นทางเดินของชีวิต เราจะคิดอะไร จะพูดอะไร จะทำอะไร ก็ต้องนึกถึงธรรมะ ใ้ที่จะคิดนี้มันถูกหรือผิด ที่จะพูดนี้มันถูกหรือผิด จะไปไหนนี้มันไปถูกหรือไปผิด ไปผิดเราไม่ไป เราเชื่อพระพุทธเจ้า เราทำตามพระพุทธเจ้า

ถ้าเราคิดคดทรยศต่อพระพุทธเจ้า ชีวิตตกต่ำ ไม่มีความเจริญก้าวหน้า ให้ดูครอบครัวหลายครอบครัวที่มีชีวิตตกต่ำเพราะไม่เชื่อพระ ไม่เดินตามคำสอนของพระ ทั้ง ๆ ที่มีพระห้อยคอเป็นพวงแต่ว่าชีวิตไม่เรียบร้อย เพราะไม่เดินตามธรรมะ มีแต่พระข้างนอก ไม่มีพระข้างใน

พระข้างในสำคัญยิ่งกว่าพระข้างนอก เรามีพระข้างนอกไว้เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจ แต่หาแขวนไว้เพื่อความขลังเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ นึกว่าพระจะช่วยตัว แม้ตัวจะทำความชั่ว ไม่มีเลย พระช่วยไม่ได้ คนใดชั่วพระช่วยไม่ได้ เพราะตัวเองก็ไม่ช่วยตัวเองแล้วพระจะไปช่วยอย่างไร

แต่ถ้าเรามีธรรมะเป็นหลักครองใจไว้ เราเชื่อมั่นในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เชื่อว่าธรรมะนี้เป็นสิ่งคุ้มครองรักษาชีวิต ทรัพย์สมบัติ ครอบครัว การงาน จะทำให้เราเจริญก้าวหน้า เราเอาธรรมะมาเป็นแบบของชีวิต มาเป็นบรรทัดวัดชีวิต มาเป็นหลักสำหรับพิจารณาในเรื่องการคิด การพูด การกระทำ เราก็เรียบร้อย นี้เชื่อพระพุทธเจ้าไว้เถอะ ปลอดภัย

และ สิ่งใดพระพุทธเจ้าว่าไม่ดี อย่าไปทำเป็นอันขาด ทำแต่เรื่องดีเรื่องงาม ชีวิตของเธอทั้งสองจะเจริญก้าวหน้าไปในทางที่ถูกที่ชอบ

ที่นี้ความเชื่ออันหนึ่งซึ่งสำคัญมากเหมือนกันให้จำไว้ คือ เชื่อว่าชีวิตนี้มันขึ้นอยู่กับการกระทำ การกระทำของตนเองนั้นแหละมันสร้างอนาคตของตนเอง เราจะมั่งมี เราจะยากจน เราจะโง่จะฉลาด จะเป็นที่รักของเพื่อนฝูง หรือเป็นที่เกลียดชัง ได้เลื่อนยศฐาบรรดาศักดิ์ตำแหน่งงานสูงขึ้น มันอยู่ที่เราทำนั่นเอง

ถ้าเราทำดีแล้วมันดีขึ้นเรื่อย ๆ ถ้าเราทำชั่วแล้วมันตกต่ำไปเรื่อย ๆ สะสมสิ่งใดมันก็ได้สิ่งนั้น ถ้าสะสมความดีเราก็มีความดีเพิ่มขึ้น ถ้าเราสะสมความชั่วเราก็มีความชั่วเพิ่มขึ้น หนีไม่พ้น

ชีวิตไม่ได้ขึ้นอยู่กับโชคชะตา ไม่ได้ขึ้นกับดวง วันเกิดเดือนเกิดปีเกิด แต่มันขึ้นอยู่กับการกระทำของเราเอง

เพราะฉะนั้นเมื่อเราจะทำอะไร ต้องคิดว่ามันดีหรือชั่ว มันเสื่อมหรือมันเจริญ มันจะได้หรือมันจะเสีย ต้องคิด ช่วยกันคิด อย่าทำคนเดียว เราอยู่กันสองคนนี่ ช่วยกันคิดช่วยกันพิจารณา เพื่อจะได้ทำอะไร ในครอบครัวนี้ทำคนเดียวผิดแล้วเดี๋ยวก็โทษกันอีกละ พี่นะ...น้องนะ... ว่ากันยุ่งไป

ที่นี้ถ้าว่าช่วยกันคิดแล้วมันไม่ต้องว่ากัน ไม่ต้องเถียงกัน ช่วยกันคิดช่วย

กันทำ พลาดไปแล้วก็จำไว้เป็นบทเรียน เราจะไม่กระทำผิดเช่นนั้นอีกต่อไป คือ เอาธรรมะเป็นกระจกส่องตัวเราไว้บ่อย ๆ จะเห็นได้ว่าตัวเราผิดหรือถูกต้องหรือชั่ว เสื่อมหรือเจริญ อันนี้สำคัญ เรียกว่ามีศรัทธาถูกต้อง

อย่าไปเที่ยวเชื่ออะไรอื่นซึ่งนอกเหนือไปจากพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ สิ่งเหล่านั้นช่วยเราไม่ได้ แต่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ช่วยเราได้ แต่ต้องเชื่อพระต้องเดินตามพระ ถ้าไม่เชื่อไม่เดินตาม ก็ช่วยไม่ได้เหมือนกัน

ประการที่สอง เราอยู่อย่างคนมีศีล เมื่อตะก็รับศีลไปทั้งสองคน รับศีลก็คือ เอาข้อปฏิบัติเพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่รับพอเป็นพิธี แล้วทิ้งขว้างไป อย่างนั้นมันใช้ไม่ได้ รับแล้วต้องเอาไปใช้

เรารักษาศีลนะคือ ตั้งใจว่าเราจะไม่เบียดเบียนใครทางกาย ทางชีวิต ไม่เบียดเบียนใครทางทรัพย์สมบัติ ไม่เบียดเบียนใครในเรื่องความรัก ความใคร่ ไม่เบียดเบียนใครในเรื่องการพูด ไม่เบียดเบียนใครในเรื่องการเสพสิ่งเสพติดมีนเมา

ศีลห้านี้เป็นเรื่องชีวิตที่สำคัญที่สุด ถ้าเราถือได้ เรียกว่า

ศีลข้อหนึ่ง รักษาชีวิตร่างกาย

ศีลข้อสอง รักษาทรัพย์สมบัติ ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น

ศีลข้อสาม รักษาครอบครัววงศ์สกุลไม่ให้แตกแยกแตกร้าง

ศีลข้อสี่ นั้น รักษาเกียรติทางการพูด ให้คนเชื่อ ให้คนฟัง ให้เขาไว้ใจ พูดโกหกบ่อยๆ เขาไม่ไว้ใจ พูดหยาบบ่อยๆ เขาก็ไม่อยากฟัง หาว่าเป็นคนปากเหม็น ไซ้ไม่ได้ เราจึงพูดแต่คำจริงคำอ่อนหวาน สมานสามัคคี มีประโยชน์ พูดให้เหมาะแก่เวลา อะไรไม่ควรพูดก็นิ่งเฉยๆ ไม่ต้องพูดก็ได้ ไม่พูดนะไม่เสียหาย พูดมากเสียหาย เกิดความทุกข์ความเดือดร้อน

ศีลข้อห้า นี้สำคัญนักหนา อยู่กับคนมาก ๆ ต้องระวัง อย่าไหลไปตามสังคม อย่าคบเพื่อนชั่วเมา เพราะว่าเขาจะชวนเราไปดื่มสุราเมรัย ดื่มบ่อยๆ มันติดติดเลยเสียคนไป คนยังไม่ควรตายนี้ ตายเพราะดื่มเหล้าหลายคนแล้ว ตายไปแล้ว ลูกเมียอยู่ข้างหลังก็ลำบาก ได้รับความทุกข์ความเดือดร้อน

เรื่องดื่มเหล้านี้มันไม่ได้อะไร เสียทรัพย์ ก่อการทะเลาะวิวาท เกิดโรคไม่รู้จักละอาย สติปัญญาก็เสื่อมถอย คนดีทั้งหลายเขาดูหมิ่นถั่นแคลน เราจึงควรระมัดระวังไว้

เป็นผู้ชายเข้าสังคมมันต้องฉลาด เราไปสังคมเขาดื่มเหล้า ก็ถือแก้วเหล้าไป ถือไปคุยไปตามเรื่องตามราว เราไม่ดื่ม เผลอๆ ก็เทมันไปเสียเลย เทให้แม่ธรณีดื่มไป มันก็ไม่มีเรื่องอะไร ทำพูดจาอ้อแอ้ล้นคับปากไว้นิดหน่อย พอเสร็จงานแล้วเรากลับบ้านได้เรียบร้อย อย่างนี้เขาเรียกว่า“คนฉลาด”

ถ้าไอ้โง่แล้วมันดื่มหมดขวดเลย ดื่มไม่ต้องเติมโซดา นั้นมันฆ่าตัวเอง

ทำให้ชีวิตตกต่ำ ไม่ได้เรื่องอะไร เราเป็นโรคแล้วครอบครัวเดือดร้อน ที่นี้เราตายไป ทั้งความเดือดร้อนไว้ให้แก่คนอื่น ก็ครอบครัวแล้วที่เป็นอย่างนี้ผู้ตายพ้อตาย เพราะเมตตาสอดสอก ลูกเมียอยู่ข้างหลังก็เดือดร้อน มีตัวอย่างอยู่ถมไป

เราจึงควรดเว้นสิ่งเสพติดมีนเมาทุกประเภท อะไรที่มันไม่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายแล้วอย่ากินเข้าไป อย่าดื่มเข้าไป อย่าสูบเข้าไป เอาเงินไว้ใช้เรื่องอื่นที่เป็นประโยชน์ดีกว่า

ให้อยู่ในศีล ให้อยู่ในธรรม ประพฤติดีประพฤติดชอบ กลางคืนต้องไหว้พระสวดมนต์พร้อมกัน แล้วก็หลับนอนให้สบาย ตื่นเช้าตั้งจิตอธิษฐานว่า

“วันนี้เราจะอยู่อย่างคนมีศีลธรรมประจำจิตใจ เราจะไม่คิดอะไร ไม่พูดอะไร ไม่ทำอะไรในเรื่องชั่วเรื่องเสีย เราจะคิดพูดทำแต่เรื่องดีเรื่องงาม อันจะนำความสุขมาสู่ชีวิตของเรา”

นี่คิดไว้อย่างนั้น ไปไหนก็ต้องคิดไว้อย่างนั้น แล้วคอยเตือนกัน สองคนนี่คอยเตือนกัน ถ้าเจ้าบ่าวทำอะไรไม่ดี หนูต้องเตือน เตือนเวลาสงบ ๆ อย่าเตือนเวลาโกรธ เวลาโกรธแล้วพูดกันไม่รู้เรื่อง เราเตือนเวลาสงบ เวลาเข้านอนนั้นแหละ เข้ามุ้งก็พูดเตือนกัน บอกกันเรื่องโน้นเรื่องนี้ พี่ทำไม่เหมาะสมไม่ควรจะทำอย่างนั้น มันจะเกิดความเสียหาย

เราผู้เป็นสามี ถ้าภรรยาเตือน..ต้องฟัง เขาเตือนด้วยความรัก ไม่ใช่

เขาตำ เราย่านึกว่า แฮ่...ตำ หรือว่าเทศน์อีกแล้ว เขาเทศน์ นะมันดี ใ้ไม่เทศน์เสียเลยนะเรามันจะแย่นะ เราต้องฟังว่า อ้อ!..น้องพูดถูก เราต้องรับฟัง เราผิดก็ต้องรับผิด คนเราถ้าผิดแล้วรับผิดนะมันสบาย จะได้กลับจิตกลับใจเป็นคนดีต่อไป ผิดแล้วไม่ยอมรับผิด ยังว่า “กูถูก..กูถูก” อย่างนี้ละก็มันฉิบหายแน่ ๆ เอาตัวไม่รอด

ที่นี้ เวลาภรรยาทำอะไรไม่ดี สามีกก็ต้องเตือน ต้องพูดจาทำความเข้าใจกัน หนุกก็อย่าโกรธอย่าเคืองเวลาเขาเตือนนะ เขารักเราเขาก็ต้องเตือนเรา ทะนุถนอมเราเพื่อให้อยู่กันด้วยความสุขความสบาย อย่างนี้ชีวิตก็เรียบริ้อย อยู่ให้มีระเบียบ อย่าอยู่อย่างไม่มีระเบียบ ชีวิตที่ไม่มีระเบียบมันเลอะทั้งนั้น แต่ถ้ามีระเบียบมีศีลธรรมประจำใจแล้วก็เรียบริ้อย ชีวิตจะได้ก้าวหน้าไปในทางที่ถูกที่ชอบ

ประการต่อไปท่านให้อยู่ด้วยปัญญา ใช้ปัญญาให้มาก อย่าใช้ความโง่ ใช้ความโง่แล้วมันยุ่ง ทำไมบางคนชอบเล่นการพนัน...มันโง่ ชอบดื่มของมึนเมาที่มันก็โง่ ไปเที่ยวกลางคืนนี่ก็โง่ ไปคบเพื่อนชั่วนี่ก็โง่ สนุกสนานไม่เข้าเรื่องก็โง่ เกียจคร้านการงานนี่ก็โง่ โง่ทั้งนั้น

ที่นี้เราต้องเป็นคนฉลาด เราใช้ปัญญา ต้องคิดต้องตรอง คิดพิจารณาว่าเรากำลังไปไหน เรากำลังทำอะไร เราคบหาสมาคมกับใคร แล้วอะไรมันจะ

เกิดขึ้น ถ้าเห็นว่ามันจะชั่ว...หยุด ถ้าเห็นว่าดี...ทำต่อไป เรื่องดีละก็บุกเข้าไปเถอะ ถ้าชั่วละก็หยุดทันที อย่าทำต่อ ถ้าขึ้นทำต่อไปมันก็เพิ่มนิสัยใจคอไปในทางเสื่อมทรามเสียหาย เกิดปัญหาเป็นความทุกข์ความเดือดร้อน ให้อยู่ด้วยปัญญา แล้วก็ต้องใช้ปัญญาพิจารณารอบคอบอยู่เสมอ พิจารณาตัวเอง ตักเตือนตัวเอง แก้ไขตัวเอง เพื่อให้ตัวเองได้ดีขึ้นต่อไป

สุดท้ายให้อยู่กันด้วยความเสียสละต่อกัน สามมีอยู่เพื่อภรรยา ภรรยาก็อยู่เพื่อสามี อยู่เพื่อกัน ถ้าอยู่เพื่อตัวแล้วมันยุ่งทั้งนั้น ที่แตกแยกแตกร้างกันนี้ เพราะอยู่เพื่อตัวทั้งนั้น เอาเปรียบ เห็นแก่ตัว มันต้องเสียสละ อยู่ด้วยความเสียสละต่อกัน

ต่อไปมีลูก เราก็ออยู่เพื่อลูก เราจะไม่แตกแยกแตกร้าง เราจะไม่ทะเลาะเบาะแว้ง เพราะเรามีลูกแล้ว เราจะอยู่เพื่อลูก เหมือนกับพ่อแม่ทำทุกอย่างเพื่อเรา เราก็อทำต่อไปในทางสายนั้น อยู่เพื่อลูกเพื่อหลานต่อไป ชีวิตมันก็ไม่ยุ่งยาก ถ้าใช้ ธรรมะ ๔ ประการนี้ไว้ คือ มีศรัทธา มีศีล มีปัญญา และมีความเสียสละ

ธรรมะมีหลายอย่างให้ศึกษาว่างๆ ต้องไปวัดเสียบ้าง ไปฟังธรรมกัน ในวันอาทิตย์ หยุดงานหยุดการไปวัด อย่าไปบ่อนจะเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ยากลำบากเดือดร้อน นี้ให้อยู่กันให้ดี

วันนี้เป็นวันสิริมงคลสำหรับชีวิตของเธอทั้งสอง ที่ได้แต่งงานกันตาม ประเพณีของผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ที่มาประชุมกันทั้งหมด ขอ ตั้งจิตอธิษฐานอวยพรให้เธอทั้งสองอยู่กันด้วยความรัก มีชีวิตครอบครัวที่ สุขสมบูรณ์ ด้วยการประพฤติดีประพฤติชอบตามหลักธรรมคำสอนของ พระพุทธเจ้า และขออวยพรให้เธอทั้งสองเจริญในพระศาสนาด้วยพระบาลีว่า

ชยะสิทธิ ธะนัง ลาภัง
สิริ อายุ จะ วัฒนโณ จะ
สะตะวัสสา จะ อายุ จะ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง
สัพพะพุทธานุภาเวนะ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง
สัพพะธัมมานุภาเวนะ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง
สัพพะสังฆานุภาเวนะ

โสทธิ ภาคยัง สุขัง พะลัง
โกคัง วุฑฒิ จะ ยะสะวา
ชีวะสิทธิ ภะวันตุ เต ๑
รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สะทา โสทธิ ภะวันตุ เต ๑
รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สะทา โสทธิ ภะวันตุ เต ๑
รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สะทา โสทธิ ภะวันตุ เต ๑

คติธรรมจากน้ำสังข์

๕ วันน้ำสังข์หลังหยดรดศีรชะ
เป็นธรรมะข้อคิดปริศนา
คนโบราณสอนไว้ใช้สืบมา
ฟังศึกษานำไปใส่ใจตน

๕ น้ำสังข์ คือ สังคหวัตถุธรรม
เหมือนกับน้ำเย็นใจให้เกิดผล
มีสี่ข้อขอแกลงแจ้งยุบล
แก่หมู่ชนผู้ครองเรือนเดือนหญิงชาย

๕ หนึ่ง...เจือจางเพื่อแผ่แก่พี่น้อง
และพวกพ้องหมู่ญาติไม่ขาดหาย
ทั้งแบ่งปันทานกุศลผลมากมาย
อย่าเสียดายฟังช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกัน

๕ สอง...เจรจาพาทีเป็นศรีปาก
อย่าพูดมากปากพล่อยคอยเย้ยหยัน
พูดนิมนวลล้วนไพเราะเสนาะกรรณ
เหมือนอ้อยคั้นหวานหยดมดลิล้มลอง

๕ สาม...ประพุดเป็นประโยชน์ไม่โหดร้าย
ฟังชวนขายกิจการงานถูกต้อง
ช่วยสงเคราะห์ญาติมิตรคิดปรองดอง
ที่ขัดข้องช่วยปรึกษาพาชื่นชม

๕ สี่...วางตนเสมอตนเข้าคนได้
อย่าทำให้ญอวดตนเห็นคนข่ม
ฟังอ่อนน้อมถ่อมตนคนนิยม
ไม่ปรารมภ์คนรักใคร่ผูกไมตรี

๕ สังคหธรรม นำใจให้ประเสริฐ
จะชูเชิดคู่ครองให้ผ่องศรี
อยู่ร่วมกันมีสุขทุกราตรี
ย่อมเปรมปรีดีแก่วงศ์ญาติไม่ขาดเอย

พิมพ์ เอี่ยมละออ

สะพานสายรุ้ง

๕ ขอบฟ้าทึบโศกโกลาหล

สีสวยสดใสทาบทา

เจ็ดสีรายเรียงเคียงไป

เส้นโค้งเส้นใหญ่ทาบมา

๕ เมื่อยามตะวันรอนรอน

แสงแดดชอกซอนเมฆบน

ถูกฝนละอองปลิวอ่อน

โอนอ่อนสายนวลชวนยล

๕ ม่วง, คราม, น้ำเงิน, ชานมอม

เขียว, เหลืองเรืองรอง, แสด, แดง

ทอดโค้งโยงฟากฟ้าทอง

อ้อมโอบประคองโลกไว้ภายใน

๕ ให้สายรุ้งนั้นคือสะพาน ข้ามลำธารผ่านภูผา

ผ่านเมืองแมนแดนคิวิไลซ์ ผ่านป่าดงพงไพรพนา

ข้ามมหาสมุทรไกลสุดตา...

๕ ทอดต่อโยงทั่วทุกแดน เชื่อมทุกแคว้นให้ถึงกัน

ก้าวข้ามเดินไปบนสะพาน มือประสานกระชับมัน

ไม่กีดกันแบ่งผิวพรรณ.....

ไมตรี

๕ อยากให้ความรัก
เกิดในหัวใจ ไร้สิ่งเคลือบแคลง
อย่ามีเปลี่ยนแปลง
แห่งแล้งโรยรา พาให้โศกศัลย์

๕ ทุกหนทั่วไป
ทุกๆ ดวงใจ ไมตรีผูกพัน
อย่าเกลียดชังกัน
โลกคงนับวัน สดชื่นรื่นรมย์

๕ อบอวลด้วยรอยยิ้ม
อึมเอมด้วยไมตรีไมตรี
ปรารถนาดี ดังพื้ดั่งน้องเหมาะสม
๕ จับมือรักกัน กระชับสัมพันธ์
ทุกคืนวันฝันใฝ่เกลี้ยวกลม
ดอกไม้ไมตรี มากมีชวนชม
บานสะพรั่ง หวังปอง

(จาก บทเพลงชนะประกวด"ไทยปี๒ ๒๕"
คำร้องโดย ชัยรัตน์ วงศ์เกียรติขจร)

พรบัวฉบับเสวยรส

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)

เอาตมาอยากแสดงความยินดี ด้วยการให้ศีลให้พร.

การให้ศีล-พรตามแบบพระพุทธเจ้า

เรื่องให้ศีลให้พร ด้วยการรดน้ำ, ด้วยการพรมน้ำมนต์ นี้ก็ได้ทำอยู่แล้ว ได้ทำกันมากแล้ว ทำในพิธีแล้ว. ที่นี้อยากจะให้ศีลให้พรตามแบบของ

พระพุทธเจ้า ซึ่งไม่ต้องเกี่ยวกับการรตนน้ำบ่าง; มันเป็นศีลเป็นพรอีกชนิดหนึ่งซึ่งบุคคลต้องทำเอง.

คำว่า “ศีล” ว่า “พร” นั้น หมายถึงผลของการปฏิบัติดี; ฉะนั้น ขอให้เราดังหน้าตั้งตาทำให้ถูกต้องวิธีของการปฏิบัติ.

อยากจะขออ้างหลักธรรมที่ให้พร ที่ว่า ชยันโต โภชิตยา มูเล ฯลฯ ; คำนั้นมันแสดงความหมายดีมากว่า พระพุทธเจ้า ได้ทรงชนะมารที่ต้นโพธิ์กระทำความยินดีให้แก่ญาติทั้งหลายเพราะความสำเร็จนี้ ข้อนี้เป็นอย่างไรแล้ว ขอให้เธอตั่งสองนี้ทำความยินดีให้แก่ญาติทั้งหลายนับตั้งแต่บิดามารดาเป็นต้นไป ให้เกิดประโยชน์เท่ากัน; หมายความว่า เราต้องชนะ เหมือนที่พระพุทธเจ้าทรงชนะมาร. ทีนี้ เราชนะอะไร? ที่จะชนะเหมือนพระพุทธเจ้าทรงชนะมาร; คำว่า “ชนะ” นี้เขาแบ่งไว้เป็นชั้น ๆ ชั้น ๆ :-

ถ้าเป็นฆราวาสก็ชนะโลกนี้ให้ได้ หรือสูงขึ้นไป,

เป็นฆราวาสชั้นสูง ก็เอาชนะโลกหน้าให้ได้,

ถ้าสูงขึ้นไปอีก เลยชั้นของความเป็นฆราวาสขึ้นไป ก็เอาชนะโลกทั้งหมด. อยู่เหนือโลกให้ได้. นี้โดยต้องมีความหมายว่า เอาชนะโลกนี้ให้ได้เหมือนพระพุทธเจ้าทรงชนะมาร แล้วก็ทำความยินดีให้แก่ญาติทั้งหลาย ฉันทิกิฉันทันนั้น คือว่าเช่นเดียวกัน.

ที่ว่าชนะโลกนี้ ชนะได้อย่างไร? ข้อนี้เราต้องทราบว่าเป็นปัญหาหรือข้อผูกพันในโลกนี้มีอยู่อย่างไร เราจะต้องสะสางให้หมด ชนะมันให้หมด; เช่นว่าเราเกิดมาทำไม? เกิดมาในโลกนี้เพื่อวัตถุประสงค์อะไร? เราต้องทำให้วัตถุประสงค์อันนั้นได้สิ้นสุดจึงจะเรียกว่า เอาชนะโลกนี้ได้.

หลักเอาชนะโลก

ที่นี่ จุดมุ่งหมายสูงสุดของโลกนี้มีอย่างไร? ถ้าถือตามหลักที่บัณฑิตกำหนดไว้ บัณฑิตทั้งหลายมีพระพุทธเจ้าเป็นประธานเป็นหัวหน้า ลงความเห็นเหมือนกันหมด ว่าการที่จะเอาชนะโลกนี้ได้ จะต้องเป็นผู้สมบูรณ์ได้ด้วยของสามอย่าง. ของสามอย่างนั้น คือ ทรัพย์ อย่างหนึ่ง, เกียรติยศ อย่างหนึ่ง, โมตรี อีกอย่างหนึ่ง, รวมเป็นสามอย่าง.

ข้อที่ ๑. ทรัพย์ หมายความว่า มีทรัพย์เพียงพอ ที่จะป็นอยู่ด้วยความสุข และเป็นทรัพย์ที่หามาได้โดยไม่มีกรรมผิด ไม่แสวงหามาโดยทางที่ผิด. ทรัพย์ที่แสวงหามาได้โดยทางที่ถูกต้อง นั้นทำบุคคลที่เป็นเจ้าของให้ประสบความสำเร็จโดยบริสุทธิ์ และโดยแท้จริง สมกับคำว่า“ทรัพย์”.

คำว่า“ทรัพย์” แปลว่าสิ่งที่ทำคนที่เป็นเจ้าของให้ยินดี; ถ้าเราได้มาโดยทางทุจริต มันไม่ทำให้เรายินดีได้ เพราะเราจะนึกเกลียดชังตัวเองอยู่เสมอ.

ฉะนั้นอย่างไรเสีย เราก็ควรแสวงหาทรัพย์ชนิดที่มันจะทำให้เรามีความยินดีได้ และให้เพียงพอให้สมแก่การที่เขากล่าวหาว่า ผู้มีทรัพย์นั้นมีกันอย่างไร, ให้สมบูรณ์ด้วยทรัพย์อย่างนั้นในระดับนั้น.

ข้อที่ ๒. ทว่า มีเกียรติยศ ต้องนึกถึงว่าบางคนมีทรัพย์แต่ไม่มีเกียรติยศ ไม่มีใครนับถือบูชา ก็ยังมี ฉะนั้นเราจะต้องทำให้ชนะอีกอย่างหนึ่ง คือ ทำให้เขานับถือบูชาให้จนได้ ว่าเราเป็นมนุษย์ที่ดี เป็นมนุษย์ที่ควรนับถือ, ให้มีเกียรติยศชื่อเสียง อย่างบริสุทธิ์ด้วย. ชื่อเสียงถ้าได้มาไม่บริสุทธิ์ ไม่เท่าไร มันก็ไม่เป็นชื่อเสียง คือมันกลายเป็นไม่เป็นชื่อเสียงไป. ฉะนั้น ชื่อเสียง และเกียรติยศ ที่จะอยู่นานนั้น ต้องได้มาด้วยความบริสุทธิ์ คือว่า ดีจริง.

ขอให้ผู้ตส่าห์พยายามสร้างสรรค์ความดีจริงนี้ ให้ได้เป็นชื่อเสียง. อย่ามีแต่ทรัพย์อย่างเดียว จะต้องมืชื่อเสียงที่คนเขาบูชาด้วย.

ข้อที่ ๓. จะต้องมืสิ่งทีเรียกกันว่า ไมตรี หรือมิตรภาพ หรือมืสังคมที่ดี. ไมตรี แปลว่า การเป็นมิตร : มิตรภาพ ก็แปลว่า ความเป็นมิตร. เราต้องมืความเป็นมิตรด้วย: พุดง่าย ๆ ก็คือว่าเรามีทรัพย์ มีชื่อเสียง แต่ไม่มีใครอยากคบหาสมาคม ไม่มีมิตร มีแต่ศัตรู; น้อย่างนี้จะเป็นอย่างไร? นี้ต้องมีไมตรี คือเป็นที่รักใคร่ของคนจำนวนหนึ่ง ตามสมควรแก่อัธภาพ ทีเดียว. คำว่าไมตรีนี้, ความเป็นมิตรนี้ เขาจัดไว้เป็นสามชั้น คือ ชั้นต่ำ ชั้นกลาง ชั้นสูง

คนที่ชั้นต่ำกว่าเรา ก็ต้องรักเรา, คนที่เสมอกันกับเรา ก็รักเรา, คนที่สูงกว่าเราก็อรักเรา, เป็นสามรักอย่างนี้.

คนที่ต่ำกว่าเรา มารักเรา ก็จะช่วยคุณดันเราขึ้นมาในทางสูง, คนที่เสมอกัน เมื่อรักเรา เขาก็ช่วยป้องกันเรา, และดึงไปในทางสูง, พวกที่สูงกว่าเราเมื่อรักเรา เขาก็ดึงเราขึ้นไป ให้สูงไปตามเขานั้นเอง. ฉะนั้นเราต้องมีข้างล่างก็ดันขึ้นไป ตรงกลางก็ดันขึ้นไป ข้างบนก็ลากเราขึ้นไป หรือว่า ตรงกลางก็แหวดล้อมเราไว้ไม่ให้ออกไปนอกทางผิดทาง. เมื่อมีอย่างนี้จึงจะเรียกว่ามีไมตรี.

ฉะนั้น เรามีครบทั้งสามอย่าง. มีทรัพย์ด้วย มีเกียรติยศ ชื่อเสียงด้วย มีไมตรีด้วย. เมื่อเอาชนะทั้งสามอย่างได้ อย่างนี้ก็เรียกว่าชนะโลกนี้. นี่ขอให้เธอชนะโลกนี้เหมือนกับที่พระพุทธเจ้าชนะมาร, แล้วก็จะเป็นที่ยินดีแก่ญาติทั้งหลายเหมือนบทสวดที่ว่า “ชยันโตฯ” ที่สวดกันแล้วรดน้ำมนต์.

วิธีปฏิบัติเพื่อเอาชนะโลก

ที่นี่ เธอจะเอาชนะอย่างไร? ที่จะเอาชนะโลกนี้ เพียงแต่รู้ว่า มันมีอยู่สามอย่าง ยิ่งเอาชนะไม่ได้. เธอจะต้องรู้ต่อไปถึงว่า จะต้องปฏิบัติอย่างไร.

วิธีเอาชนะ คือการปฏิบัตินั้น ท่านระบุไว้ชัดเจนเหมือนกัน. พระพุทธเจ้าท่านว่าเอง ไม่ใช่คนอื่นว่า; ว่า เครื่องมือพิเศษของมรवास เรียกว่า “มรवासธรรม”

มีอยู่ ๔ อย่าง คือ สัจจะ-ความจริงอย่างหนึ่ง ทมะ-การบังคับตัวเองให้ได้
อย่างหนึ่ง แล้วขันติ-อดกลั้น อดทนนี้ อย่างหนึ่ง จาคะ-สละสิ่งที่ไม่ควรจะมี
ไว้ นี้อย่างหนึ่ง, รวมเป็น ๔ อย่าง.

ข้อที่ ๑ สัจจะ แปลว่า ความจริง, เธอจะต้องจริงเป็นข้อแรก
ต่ออุดมคติของความเกิดมาเป็นมนุษย์. นี้เราต้องซื่อตรง ต้องจริงต่อ
อุดมคติของการที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ และอุดมคติที่สืบต่อมาว่า เราจะเอา
ชนะโลกนี้ให้ได้; เธอต้องจริง ต้องตรงต่ออุดมคติอันนี้, ปกใจ ผูกใจ ยอม
อุทิศเสียสละ ต่ออุดมคติอันนี้. นี้เรียกว่า จริงต่ออุดมคติของความเป็นมนุษย์
ของเราเองก่อน. ถ้าจริงอย่างนี้แล้ว มันจะจริงอย่างอื่นได้ตลอดคือ จริงต่อผู้
อื่น จริงต่อเวลา จริงต่อหน้าที่การงาน จริงต่ออาชีพ จริงต่อสิ่งที่ควรจะมีจริง
ทุกอย่างหมดเลย.

อย่างแรก ขอให้ จริงต่อตัวเองก่อนเถอะ จริงต่อความเป็นมนุษย์ ที่จะ
เอาชนะโลกนี้ให้ได้ นี้ก็เรียกว่า สัจจะ, จริงต่อหน้าที่การงาน นี้เกือบไม่ต้อง
อธิบายแล้ว เพราะว่าเป็นกันอยู่ รู้กันอยู่ว่าเราจะต้องทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุด.
จริงต่อเพื่อนฝูงนั้นเป็นเครื่องรักษามิตรภาพ สร้างความเคารพนับถือเกียรติยศ
แล้วเป็นไปเพื่อความเจริญทุกอย่าง; ฉะนั้น ไม่ว่าจริงอย่างไร ถ้าจริงถูกวิธี
แล้วดีทั้งนั้น ฉะนั้นขอให้มีความจริงข้อแรกนี้ไว้.

ข้อที่ ๒. ที่ว่า ทมะ คือ การบังคับใจ นี่หมายความว่า การที่เราจะจริงอยู่ได้ เราต้องบังคับนะ; ถ้าไม่บังคับแล้วมันจริงไปไม่รอด คือมันจะจริงแต่ที่แรกที่ตั้งใจเท่านั้น แล้วพอมีอะไรเกิดขึ้นรบกวน ไม่บังคับแล้ว มันก็เฉออกนอกทาง.

มันต้องบังคับให้รักษาความจริงหรืออุดมคติเดิมไว้ให้ได้ ; เช่น วันนี้เราเข้าใจดี ตั้งใจไว้ถูกต้อง ประสงค์จะทำให้จริง แต่ต่อไปนั้น จะต้องใช้การบังคับตัวเองให้อยู่ในร่องในรอยอย่างนี้. ถ้าไม่บังคับแล้วสิ่งยั่ววนหรือกิเลส มันจะพาเหือกนอกทิศทาง, จะทิ้งอุดมคติ, จะเลิกล้างความตั้งใจเดิม มันต้องมีทมะที่จะบังคับตัวเองไว้.

ข้อที่ ๓. ที่เรียกว่า ขันติ ต้องอดทน นี่หมายความว่า เมื่อบังคับตนเองเท่าไรจะต้องมีการเจ็บปวดเท่านั้น ฉะนั้น ต้องทน; ถ้าไม่ทนมันบังคับไปไม่ไหวดอก เพราะว่า ไม่มีการบังคับที่ไหนที่จะไม่ต้องอดทน.

ฉะนั้นต้องสร้างขันติ-ความอดทน; แม้ว่าการที่จะบังคับตัวเองให้ประกอบหน้าที่การงาน ให้ตรงให้จริง นี่จะเจ็บปวด จะเดือดร้อน หรือจะอะไรก็ตามจะต้องอดทน, แล้วสิ่งที่ประเสริฐที่เป็นอุดมคตินี้ ต้องใช้เวลานานไม่อาจจะทำได้เดี๋ยวเดียว; นี่ก็จะต้องใช้ความอดทน คือว่า รอได้ ทนได้ คอยได้ เรื่อยไป ทำเรื่อย ๆ ไปจนกว่าจะเกิดผล. นี้เรียกว่า ขันติ.

ข้อสุดท้าย ข้อที่ ๔. ที่เรียกว่า จาคะ-สลัดสิ่งที่ไม่ควรมีไว้ หมายความว่า หมายความว่า อะไรที่ควรสละแล้ว ต้องสละ: นับตั้งแต่สิ่งของวัตถุที่ควรสละ แล้วก็ต้องสละ เพื่อประโยชน์เกื้อกูลข้างหน้า จะให้ของ ก็เรียกว่าสละ; แต่ว่าที่มุ่งหมายในข้อนี้จริง ก็คือว่า สละสิ่งที่มันเป็นข้าศึกแก่ความเจริญของเรา.

สิ่งใดที่มันเป็นข้าศึกแก่ความเจริญของเรา สิ่งนั้นต้องสละ; เพราะฉะนั้นสิ่งที่ควรสละ ในที่นี้ ในทางจิตใจนี่คือ ความเหลวไหล ความเกียจคร้าน ความไม่รักษาอุดมคติ ความไม่ซื่อตรงต่อเกียรติยศของความเป็นมนุษย์ อะไรนี้, ความโลเลต่างๆ นานา นี่คือสิ่งที่ต้องสละ.

ท่านเรียกว่าข้าศึกที่มีอยู่ในใจ ต้องสละออกไป; แต่ก็รวมถึงสละวัตถุ สิ่งของเกื้อกูล เอื้อเพื่อ เพื่อแม่ เหล่านี้ด้วย นี่เป็นภายนอก ไม่สำคัญนัก ทำตามที่ถูกที่ควร แล้วก็ไม่ยากนัก แต่ที่ยาก ที่เรียกว่าขนาดต้องรบต้องสู้กัน มีแพ้มิชนะกันละก็ คือ กิเลสที่เป็นข้าศึกภายใน ฉะนั้นต้องชนะมันให้ได้ คือ สละมันออกไปให้ได้.

ทีนี้ถ้าว่ามี สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ คือ ความจริง ความบังคับตัวเอง ความอดกลั่นอดทน และ สละสิ่งที่ควรสละ แล้วละก็จะชนะ เพราะว่าเป็นเครื่องมือสำหรับชนะ จะชนะโลกนี้จะเป็นผู้มีทรัพย์ มียศ มีไมตรี ไปตามปรารถนา.

นี่เรียกว่า วัตถุประสงค์มุ่งหมาย ของการเป็นมนุษย์อย่างที่อยู่ในโลกนี้ เมื่อเราจะเอาชนะโลกนี้ให้ได้ เราต้องทำอย่างนี้ แล้วเราก็จะต้องชนะให้ได้ เหมือนที่พระพุทธเจ้าทรงชนะมาร.

เราอ้างเอาอนุภาพของพระพุทธเจ้าที่ชนะมารนี้ มาเป็นเครื่องดึง จูง รัง จิตใจของเราให้เอาชนะสิ่งที่เป็นมารของเราให้ได้ด้วยเหมือนกัน.

ความพ่ายแพ้ในโลกนี้ เรียกว่ามารของเรา; เราจะต้องอับอายขายขี้หน้า, เราจะต้องรู้สึกละอายต่อเพื่อนมนุษย์ว่าเราเป็นผู้ไม่สามารด. นี่พูดกันอย่างโลก ๆ ก็ต้องพูดอย่างนี้. เราจะต้องเอาชนะมันให้ได้ เหมือนที่พระพุทธเจ้าชนะมาร คือ กิเลส.

ไปพิจารณาดูให้ดี ก็จะเห็นได้เหมือนกันว่า ถึงแม้เราก็ต้องเอาชนะกิเลส แต่ว่าเป็นกิเลสชั้นย่อย ๆ ลงมา. การที่จะมี สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ นั้น ก็ต้องชนะกิเลส ด้วยเหมือนกัน.

ฉะนั้นรวมความว่า เราจะต้องเอาชนะ หน้าที่การงาน หรือปัญหาต่าง ๆ ของการเกิดมาเป็นคนในโลกนี้ให้ได้ จึงจะเป็นผู้ที่ถึงที่สุดของความเป็นมนุษย์อยู่ในโลกนี้. และเป็นผู้ที่ไม่เสียทีที่เขารดน้ำมนต์ สวดชยันโตให้.

ความหมายของคำ“สมรส”

ที่นี้จะพูดถึงการสมรส สิ่งที่เรียกว่า การสมรส นั้นแหละ เกือบจะไม่ต้องอาศัยคำอื่นมาอธิบาย ; อธิบายได้ด้วยคำว่า “สมรส” นั้นเอง.

คำว่า “สมรส” ไม่มีความหมายเลยที่ว่า จะให้หาความสนุกสนาน เพลิดเพลินจากการที่ผู้หญิงกับผู้ชายอยู่ด้วยกันนี้. ไม่มีความหมายอย่างนั้น.

แม้ว่า คำว่า“สมรส” นี้ เขามักจะเห็นกันอย่างนั้นก็ตาม: แต่ขอให้ถือเอาความหมายที่ลึกซึ้งว่า ส-มะ แปลว่า เสมอกัน, ร-สะ ก็แปลว่า วิสัยที่ควร ที่ดี หรือแปลว่าหน้าที่ หรือสิ่งที่ต้องทำ. “รส” นี้บางทีมีความหมายอย่างเดียวกับคำว่า “กิจ” ในบาลีเป็นอย่างนั้น , สมะ แปลว่า เสมอกัน

คำว่า “สมรส” นี้แปลว่า มีรสเสมอกัน, มีกิจ มีหน้าที่เสมอกัน คือว่า ทั้งสองคนจะต้องมีหน้าที่เสมอกัน ในการที่จะเอาชนะปัญหาในโลกนี้ให้ได้; เพราะว่าเราเกิดมาเพื่อจะเอาชนะโลกนี้ให้ได้. เมื่อเราได้ร่วมกันเป็นสองแรงอย่างนี้ ก็ช่วยกันเพื่อจะเอาชนะปัญหาในโลกนี้ให้ง่ายขึ้น ไม่ใช่เพื่อจะเป็นอุปสรรคขัดขวาง ต่อกันและกัน ; ฉะนั้น เธอจงถือเอาอุดมคติของคำว่า “สมรส” นั้นให้ถูกต้อง อย่าให้เป็นไปในทางต่ำ ชนิดที่สัตว์เดรัจฉานก็ทำเป็น; แต่ให้เป็นไปในทางสูง ที่ทำให้มนุษย์มีจิตใจสูงเท่ามันนั่นแหละที่จะทำได้ คือว่า

มีกิจ มีหน้าที่ร่วมกัน เสมอกัน เท่ากัน ในการที่จะเอาชนะมาร อย่างที่ชาวโลกจะต้องชนะ คือ อย่างที่ว่ามาแล้ว: จะต้องมีธรรมะสี่ประการ เอาชนะความ มีทรัพย์ มีเกียรติยศ มีไมตรี ให้จงได้.

การเวียนอยู่ในวัฏฏสงสาร ก็เพื่อเอาชนะกิเลส

ตอนนี้อยากจะ ฝากข้อคิดเห็นพิเศษ อันหนึ่งไว้ว่า พวกที่เป็นนักคิด นักปราชญ์ ตั้งแต่สมัยโบราณกาลมา มีความคิดเห็นอยู่อย่างหนึ่งซึ่งเข้าที่มาก ซึ่งพระพุทธเจ้าก็รับรอง หรือต้องรับรองว่า มนุษย์ที่เกิดมาในวัฏฏสงสาร มา มีชีวิตเวียนว่ายอยู่ในวัฏฏสงสารนี้เพื่อเอาชนะ, เพื่อชัยชนะ.

ถ้าพูดอย่างพวกเรา ศาสนาพวกเรา ไม่ถือพระเป็นเจ้าก็ว่า เอาชนะกิเลสให้ได้; ถ้าพูดอย่าง ศาสนาที่ถือพระเป็นเจ้า ก็หมายความว่า เอาชนะพระเป็นเจ้าให้ได้ คือ ให้เข้าถึงความเป็นอยู่เป็นอันเดียวกันกับพระเป็นเจ้าให้ได้ คือ มนุษย์มีชีวิตอยู่ ; มีชีวิตอยู่เพื่อจะให้ถึงจุดหมายปลายทาง คือว่าเข้าถึงพระเป็นเจ้าให้ได้ นี่พูดอย่างพวกที่ถือพระเจ้า.

นี่พูดอย่างพวกเราที่ไม่ถือพระเป็นเจ้า เป็นพุทธแท้ ก็ว่าชนะกิเลสमारให้ได้ ให้เข้าถึงเป็นอันเดียวกันกับพระนิพพาน ความว่างจากทุกข์ให้ได้.

จุดหมายปลายทางนี้ไกลอยู่ สำหรับชาวบ้านทั่วไป ออกจะไกลอยู่; ฉะนั้นนักปราชญ์เท่านั้นเขาคิดว่า ถ้าเช่นนั้น การที่เรามีชีวิตอยู่เพื่อจะให้เดินทางไปให้ไกลได้ถึงจุดนั้น.

ถ้าที่เราเกิดมาเพียงร้อยปี มันไปไม่ถึง เราก็จะมีลูกมีหลานไว้สืบทอดการเดินทางนี้จนกว่าจะถึง; นี้เขาไม่เห็นแก่ตัว; เขาเห็นว่ามนุษย์ทุกคนเป็นมนุษย์คนเดียวกัน ถ้ามนุษย์ยังมีอยู่ในโลก ก็เรียกว่า มนุษย์มีอยู่ในโลก เพื่อเดินทางต่อไปจนกว่าจะถึงจุดนั้น คือ พระเป็นเจ้า หรือ นิพพาน ก็ตาม.

การสมรส

มุ่งหมายให้ลูกหลานเดินทางสู่จุดหมายด้วย

ที่นี่ การที่เราจะสมรส เพื่อมีบุตร มีหลาน มีเหลน มีอะไรนั้นก็เพื่อความมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น ไม่ใช่เพื่อตัวเรา, ไม่ใช่เพื่อกิเลสของเรา, ไม่ใช่เพื่อความอยากของเรา ความสนุกสนานเพลิดเพลินของเรา, ไม่ใช่; นั้นมันต่ำเกินไป จนกล่าวได้ตรงๆ ว่า สัตว์เดรัจฉานก็ทำเป็น, สัตว์เดรัจฉานก็คลอດลูกเป็น, รักลูกเป็น, เลี้ยงลูกเป็น บางทีรักลูกยิ่งกว่าคนเสียอีก.

คนอาจจะไม่รักลูกเท่ากับสัตว์บางชนิด ; สู้มันไม่ไหว แต่ว่าคน,มนุษย์ที่มีใจสูงจริงๆ ไปไกลกว่านั้น คือว่า คนไม่ใช่เพียงแต่จะมีลูก รักลูก เลี้ยงลูก; หมายความว่า ลูกนี้ดี เดินทางต่อไป กว่าจะถึงจุดหมายปลายทางได้ ที่เขาเรียกว่า พระผู้เป็นเจ้าของ หรือนิพพาน ก็ตามใจ. ฉะนั้น แปลว่าเราต้องมองเห็นว่า หน้าที่ของเรามนุษย์นั้น มันยืดยาวอย่างนี้; ฉะนั้นการสมรสหรืออะไรก็ตามที่มีความหมายในทางที่ มนุษย์จะเดินทาง มีพืชพันธุ์เหลืออยู่ สำหรับจะเดินทาง นี่เป็นความหมายที่ถูกต้อง.

ขอให้การสมรสของเรานี้ มีความหมายอย่างนี้ คือมีรสเป็นอันเดียวกันเสมอ กัน ในเรื่องการทำกิจหน้าที่เสมอ กันให้มนุษย์เอาชนะกิเลสให้จงได้. เราเองก็พยายามเอาชนะกิเลสอย่างต่ำๆ กลางๆ อะไรขึ้นไป ลูกหลานของเราก็จะเป็นอย่างนั้น, เหลนของเราก็จะเป็นอย่างนั้น.

ความมุ่งหมายของการสมรส ควรจะเป็นอย่างทีกล่าวมานี้: ข้อแรกก็คือว่า ร่วมแรงกันเอาชนะปัญหาของมนุษย์ให้ได้เร็วเข้า ๑๐๐ % หมายความว่า เธอทำคนเดียว ทำ ๑๐ วัน ถ้ามาช่วยกัน ๒ คน ก็เสร็จใน ๕ วัน อย่างนี้เป็นต้น. นี่การสมรสต้องมีความหมายว่า เรามีหน้าที่ร่วมกัน แบ่งกันทำเสมอ กัน.

อุปมาเรื่องสมรสของชายหญิง

ตอนนี้ก็มีอุปมา เป็นเรื่องอุปมา อย่างที่ว่า มีเรื่องเล่าเพื่อจำง่าย ๆ ว่า สิ่งที่เรียกว่ามนุษย์ หรือสัตว์ประเภทมนุษย์ ที่แรกมีแต่เพศเดียว ไม่รู้ว่า เรียกมันว่าเพศอะไร คือว่าทั้งเพศหญิงเพศชายรวมกันอยู่ในตัว ในคน ๆ เดียว, รูปร่างก็ประหลาด.

เขาเล่ามาเป็นนิยาย สมมุติกันว่ากลม แล้วก็มันเป็นจ๊ก ๆ รอบข้างเหมือน พวงมาลัยนี้ ไปไหนมาไหนเร็ว มีฤทธิ์มาก จนเทวดาบางพวกโกรธ กลัวว่ามนุษย์นี้ อากาศใหญ่แล้ว คือว่าเก่งใหญ่แล้วจึงคิดอุบายตัดกำลังเสีย คือผ่ามันออกเป็นสองซีก : ให้ซีกหนึ่งเป็นชาย ให้ซีกหนึ่งเป็นหญิง แล้วมันจะได้หลงใหล กันในระหว่างความเป็นหญิงและความเป็นชาย แล้วมันจะได้หมดฤทธิ์ หมดอำนาจที่จะไปเบียดเบียนเทวดา จะไปแย่งตำแหน่งเทวดาหรือว่ารบกวน เทวดา. เขาก็ผ่าสัตว์ที่เป็นมนุษย์นั้นออกเป็น ๒ เพศ เป็นเพศหญิง เพศชาย แล้วมันวุ่นหลงกันแต่ระหว่างเพศหญิง เพศชาย มันก็ไม่เอาชนะเทวดาเหล่านั้นได้.

ทีนี้ เราก็มีปัญหาของมนุษย์ขึ้นมา เราถูกทำอย่างนั้นเราควรจะเจ็บแค้น แก่แค้น โดยที่เราจะรวมกัน ให้เป็นกำลังเท่าเดิม ให้จนได้, คือว่าสองคนนี้

จะต้องร่วมกำลังกัน เหมือนกับว่าไม่มีหญิงไม่มีชายนี้ แล้วทำหน้าที่สูงสุดที่มนุษย์จะต้องทำให้จนได้ ให้เทวดาคร่ำกล้วตามเดิมอีกต่อไป.

ฉะนั้นเธอสองคน จึงมีหน้าที่เสมอกัน มีความมุ่งหมายอย่างเดียวกัน มีรสอย่างเดียวกันในจิตใจที่จะประกอบหน้าที่การงาน คือ เอาชนะให้ถึงที่สุด ให้จึงได้ โดยอุปมาเหมือนให้เทวดาคร่ำอะไรทำนองนั้น

ต่อไป ถ้ามีลูก มีหลาน มีเหลน ก็ขอให้เป็นเยี่ยงของความเจริญรุ่งเรือง ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ทุกที จนกว่าจะถึงที่สุด, ถึงที่สุดของความดี ความงาม ความบริสุทธิ์ ยุติธรรม เหล่านั้นให้จนได้. นี่จึงจะเป็นสมรสที่ถูกต้องตรงที่เป็นอุดมคติที่น่าบูชา แล้วเราก็จะไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์ และพบพระพุทธศาสนา.

ถ้าเธอ เข้าใจความข้อนี ก็จะเป็นศีล เป็นพร เป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์รดหัวใจของเธอ, และถ้าเธอปฏิบัติตามนี้ก็จะเป็นศีล เป็นพร เป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่ยิ่งไปกว่านั้นอีก ที่จะรดหัวใจของเธอ และเมื่อเธอปฏิบัติได้จริงตามนี้ สมตามความมุ่งหมายแล้วก็จะเป็นศีลเป็นพรเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ ชั้นสูงสุด อันสุดท้าย ที่จะรดหัวใจของเธอ. ทำอย่างนี้ก็เรียกว่ากรรมที่เวียนไปทางขวา เป็นทักษิณกรรม เป็นเหตุให้มีโชคดี ฤกษ์ดี ยามดี ขณะดีทุกชนิดไป ทุกวินาทีเลย ในเมื่อเราต้องเป็นอยู่ทำนองนี้ ก็จักสมตามบทสวดที่ว่า สุนกษัตตํ สุมงคลํ, เขาสวดเมื่อรดน้ำมนต์เหมือนกัน.

สรุป

ขอให้เธอจงจำเอาคำทั้งหลายนี้ไว้ให้ได้ ว่าเราเกิดมาเป็นมนุษย์นี้ จะต้องเอาชนะมารของมนุษย์ให้จงได้ ให้เหมือนกับพระพุทธเจ้าทรงชนะมารที่ต้นโพธิ์.

ปัญหาที่เราจะต้องเอาชนะให้ได้ คือ มีทรัพย์ มียศ มีไมตรี ให้ได้ ; แต่ต้องได้ด้วยเครื่องมือที่ถูกต้อง คือ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ.

ครั้นได้แล้ว เราจะทำให้การสมรสนี้เป็นการทำหน้าที่ให้พวกเทวดาคร้าม และให้มีลูกหลาน ที่จะเดินทางไปถึงนิพพานได้ในวันหนึ่ง. ลูก หลาน เหลน อะไรที่ชั้นก็ตามใจเถอะ ถึงนิพพานได้เมื่อไรแล้ว; เตี้ยวนี่พ่อแม่ก็จะมีส่วนอยู่เหมือนกัน.

ฉะนั้น ขอให้เธอ จงถือเอาตัว พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แท้ ซึ่งมีความหมายอย่างที่ว่ามาให้ฟังนี้ เป็นเครื่องประจำตน เป็นที่พึ่งของตน เป็นเครื่องคุ้มครองตน เป็นเครื่องกระตุ้นส่งเสริมตนให้ดำเนินไปถึงจุดหมายปลายทางให้ได้ทุกประการ.

นี่เป็นศีล เป็นพร ที่แท้จริง ที่มีให้ในวันนี้ และจะสำเร็จได้ตามนี้ ก็ขึ้นอยู่กับเธอทั้งสองคนเป็นส่วนใหญ่; ฉะนั้น ขอให้ทำในทำนองที่ว่า เราทุกคน

จะไม่ผิดหวัง บิดามารดาจะยินดีอย่างยิ่งเหมือนพวกเขาจะทั้งหลายยินดี ที่
พระศากยะสิงหะคือพระสิทธัตถะนี้ชนะมารที่โคนต้นโพธิ์ ฉันทใดก็ฉันทนั้น.

ขอให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญ

มีความสวัสดิมีชัย พร้อมทั้งปวงญาติทุก ๆ คน เทอญ.

(จากโอวาทสำหรับคู่สมรสที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ.๒๕๐๓)

คู่ชีวิตที่แท้จริง คือ ธรรมะ
ที่ปฏิบัติอย่างถูกต้อง อยู่กะเนื้อกะตัว
ช่วยให้รอดชีวิตและปราศจากปัญหาทั้งปวง
มิใช่คู่นอนที่นอน ซึ่งมีการกระทำอันส่งเสริมกิเลส
และสร้างปัญหาผูกพันขึ้นนานัปการ

จาก "มรดกที่ขอฝากไว้"
มรดกที่ ๑๕๗ ของ พุทธทาสภิกขุ

คู่รัก - คู่ร้าง

๕ ดันกับตา สองหนุ่ม อยู่คุ้มเหนือ
อ้อยกับเอื้อ สองพธู อยู่คุ้มใต้
ดันรักอ้อย ตารักเอื้อ ต่างเชื่อใจ
จึงต่างได้ แต่งงาน อยู่กันมา

๕ ดันเป็นคน ขยัน งานไม่เกี่ยง
อ้อยคู่เคียง งานบ้าน หมั่นจัดหา
ทุกเรื่องที่ ชัดช้อง หมองดูรา
ก็ปรึกษา กันแก้ไข ได้ทุกครั้ง

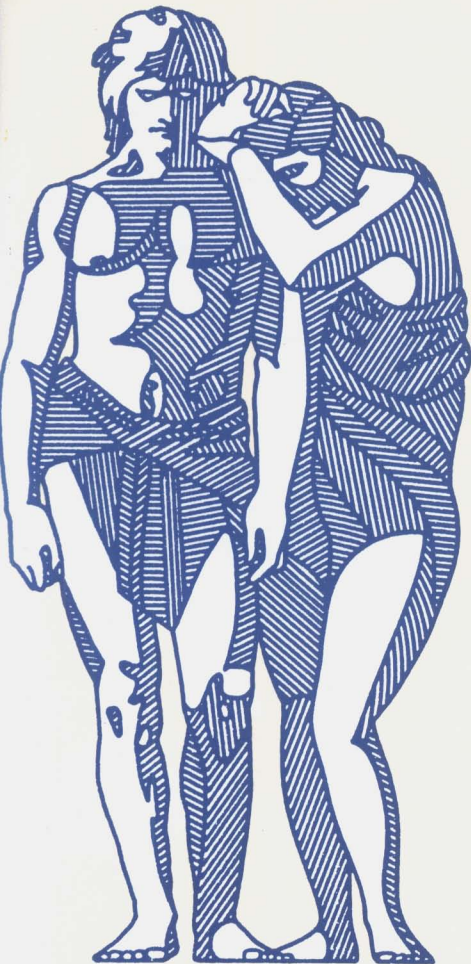
๕ สามีถือ เยี่ยงอย่าง “ข้างเท้าหน้า”
ภรรยาถือ เยี่ยงอย่าง “ข้างเท้าหลัง”
ชีวิตครอบครัว มี สุขจริง
ในบ้านดั่ง สวรรค์ ขึ้นวิมาน

๕ ส่วนครอบครัว ของตา น่าสมเพช
มีแต่เหตุ ร้อนผ่าว เกิดร้ายฉาน
เปรียบ“ขมื่น กับปูน” ก็ไม่ปาน
ผู้ทำงาน กลับดึก เมียนึกเคลง

๕ ต่างคนต่าง คิดประสงค์ ตรงกันข้าม
ก่อเกิดความ ชัดช้อง ระหองระแหง
เข้าทำนอง “ชิงกีรา ช่างีแรง”
เมื่อขัดแย้ง ต่างฝ่ายต่าง เข้าข้างตัว

๕ และแล้วอีก หลายปี ที่ผ่านพ้น
ครอบครัวดัน ยังสุข ทุกถ้วนทั่ว
ไม่มีเรื่อง ขุ่นข้อง ให้หมองมัว
ส่วนครอบครัว ของตา หย่ากันแล้ว

ใกล้ สนธยา

ตำนานรัก

- ๕ ในตำนานเล่าว่าพระเป็นเจ้าทรงเห็นชายหนึ่งเหาะเปล่าเปลี่ยวยิ่ง จึงทรงเสกหญิงสาวให้พราวพรึงจากหนึ่งสิ่งคือ“ซีโครง”ของชายนั้น
- ๕ ท่านไม่ทรงเสกจาก“หัว”ของผู้ชาย เพราะทรงหมายไม่ให้อหญิงหยิ่งเยาะหยัน คอยข่มขู่ชายที่อยู่เป็นคู่กัน หรือโรมรันร้าวรานพาลใจจริง
- ๕ ท่านไม่ทรงเสกจาก“เท้า”ของผู้ชาย เพราะทรงหมายมิให้ชายเหยียบยำหญิง ท่านทรงสร้างจาก“ด้านข้าง”ให้แอบอิง ยกย่องหญิงเท่าเทียมคู่อู่กับชาย
- ๕ “โครง”ของชายที่ทรงใช้อยู่“ใต้แขน”ได้แนบแน่นปกป้องภัยทั้งหลาย นอกจากนั้น“โครง”ซีสร้างอยู่“ข้างใจ”เพื่อจักได้รักหญิงนั้นนิรันดร์กาล

(จากหนังสือ“กลอนนี้ดีไฉน”

คุณหญิงบุญศิริ ชาวลิขัธรัง แปลจากบทกวีอังกฤษ)

ครรลองรัก

๕ ความรักความสุขความหวัง
คือพลังแห่งชีวิตอันยิ่งใหญ่
ความเสียสละความเยือกเย็นความเห็นใจ
คือครรลองฟ่องไสขอความรัก

๕ ความหึงหวงความระแวงกลางแกลงจิต
คือยาพิษชโลมใจให้ทุกข์หนัก
ความริษยาพยาบาทอาฆาตนัก
คือมารร้ายทำลายรักและชีวิ

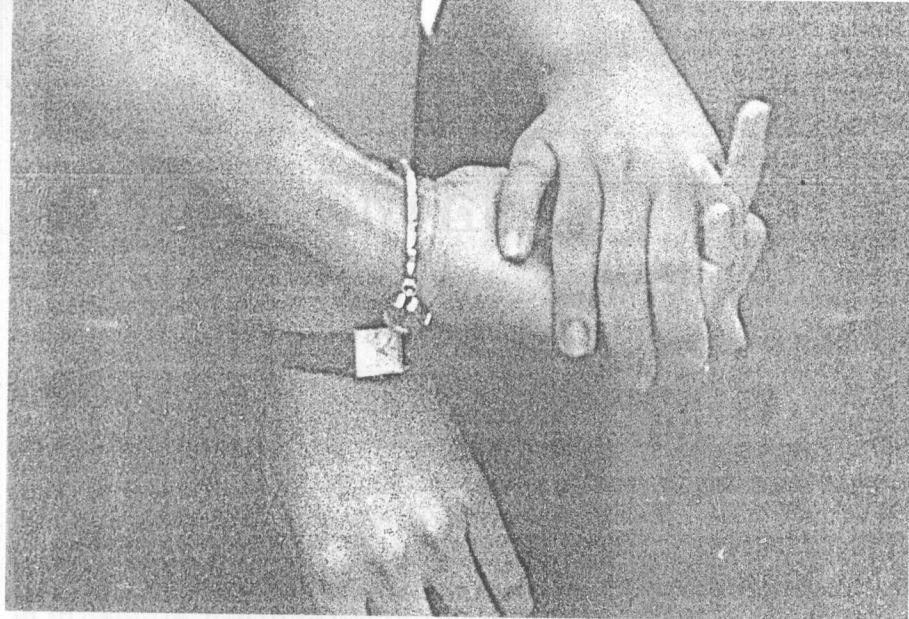
- พลอยฟ้า -

รักนิรันดร์

๕ วันนี้ไม่มีความโกรธ
ไม่มีการกล่าวโทษกันแล้ว
ดวงใจก็แสนผ่องแผ้ว
เวลาดาก็แสนสดใส

๕ คือการกลับมาขอความรัก
เพราะการรู้จักให้อภัย
เพราะการยอมเสียสละได้
ความรักนี้จึงยืนยง

- พลอยฟ้า -

คู่มือที่ดี
ชีวิตบ้านที่สมบูรณ์

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)

คู่มือที่ดี

คู่มือที่ดี ที่จะเป็นคู่มือร่วมชีวิตกันได้ นอกจากถามคุณแล้ว ควรให้คุณสมบัติ และประพฤติตามข้อปฏิบัติดังนี้

ก. **คู่สร้างคู่สม** มีหลักธรรมของคู่ชีวิต ที่จะทำให้อุสมรมมีชีวิต สอดคล้องกลมกลืนกัน เป็นพื้นฐานอันมั่นคง ที่จะทำให้อยู่ครองกันได้ยืนยาว เรียกว่า สมชีวิตรรม ๔ ประการ คือ

๑. **สมสัทธา** - มีศรัทธาสมกัน เคารพนับถือในลัทธิศาสนา สิ่งเคารพบูชาและหลักการต่าง ๆ ตลอดจนแนวความสนใจอย่างเดียวกัน หนักแน่นเสมอกัน หรือปรับเข้าหากัน ลงกันได้

๒. **สมลีลา** - มีศีลสมกัน คือความประพฤติ ศีลธรรม จรรยา มารยาท พื้นฐานการอบรมพอเหมาะสอดคล้อง ไปกันได้

๓. **สมจาคา** - มีจาคะสมกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความโอบอ้อมอารี มีใจกว้าง มีความเสียสละ ความพร้อมที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น พอกกลมกลืนกัน ไม่ขัดแย้งบีบคั้นกัน

๔. **สมปัญญา** - มีปัญญาสมกัน รู้เหตุรู้ผลเข้าใจกัน พุดกันรู้เรื่อง

ข. คู่ชื่นชมคู่ระกำ หรือ คู่บุญคู่กรรม เป็นคู่ครองที่มีคุณธรรม ลักษณะนิสัย ความประพฤติปฏิบัติ การแสดงออกต่อกันที่เกื้อกูลกัน ถูกกัน หนักกันได้ ในกรณีนี้ ท่านแสดง ภรรยาประเภทต่าง ๆ ไว้ ๗ ประเภท คือ

๑. วธกาภริยา ภรรยาเยี่ยงเพชฌฆาต คือ ภรรยาที่มีได้อยู่กินด้วยความพอใจ ดูหมิ่น และคิดทำลายสามี

๒. โจริภริยา ภรรยาเยี่ยงโจร คือ ภรรยาชนิดที่ล้างผลาญทรัพย์สมบัติ

๓. อัยยาภริยา ภรรยาเยี่ยงนาย คือ ภรรยาที่เกียจคร้าน ไม่ใส่ใจการทำงาน ปากร้าย หยาบคาย ชอบข่มสามี

๔. มาตาภริยา ภรรยาเยี่ยงมารดา คือ ภรรยาที่หวังดีเสมอ คอยห่วงใย เอาใจใส่สามี หากทรัพย์มาได้ก็เอาใจใส่คอยประหยักรักษา

๕. ภคินีภริยา ภรรยาเยี่ยงน้องสาว คือ ภรรยาผู้เคารพรักสามี ตั้งน้องรักพี่ มีใจอ่อนโยน รู้จักเกรงใจ มักคล้อยตามสามี

๖. สขีภริยา ภรรยาเยี่ยงสหาย คือ ภรรยาที่เป็นเหมือนเพื่อน มีจิตภักดี เวลาพบสามีก็ร่าเริงดีใจ เป็นผู้ที่มีกิริยามารยาท ประพฤติตัวดี

๗. ทาสีภริยา ภรรยาเยี่ยงนางทาสี คือ ภรรยาที่ยอมอยู่ใต้อำนาจสามี ถูกสามีตะคอก ตบตี ก็อดทน ไม่แสดงความโกรธตอบ

คู่มือการปฏิบัติ ชีวิตบ้านที่สมบูรณ์

ท่านสอนให้ภรรยาสำรวจตนว่า ที่เป็นอย่างนี้ ตนเป็นภรรยาประเภทไหน ถ้าจะ
ให้ดี ควรเป็นภรรยาประเภทใด

สำหรับชาย อาจใช้เป็นหลักสำรวจอุปนิสัยของตนว่า ควรแก้หญิงประเภทใด
เป็นคู่ครอง และสำรวจหญิงที่จะเป็นคู่ครองว่าเหมาะกับอุปนิสัยของตนหรือไม่

แม้สามี ก็ย่อมมีหลายประเภท พึงเทียบเอาจากภรรยาประเภทต่าง ๆ เหล่านั้น

ค. คู่ศีลธรรมคู่ความดี เอาหลักธรรมสำหรับการครองเรือน คือ
ฆราวาสธรรม ๔ ประการ มาใช้ต่อกันในบ้านด้วย ดังนี้

๑. สัจจะ ความจริง คือ ซื่อสัตย์ต่อกัน ทั้งจริงใจ จริงวาจา และจริงใน
การกระทำ

๒. ทมะ ฝึกตน คือ รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดตัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง
ข้อขัดแย้ง ปรับตัวปรับใจเข้าหากัน

๓. ขันติ อุดทน คือ มีจิตใจเข้มแข็งหนักแน่น ไม่วู่วาม ทนต่อความล่วง
ล้ำก้ำเกินกัน และร่วมกันอดทนต่อความเหนื่อยยากลำบากตรากตรำ ฝ่าฟัน
อุปสรรคไปด้วยกัน

๔. จาคะ เสียสละ คือ มีน้ำใจ สามารถเสียสละความสุขสำราญ ความ
พอใจส่วนตนเพื่อคู่ครองได้ เช่น อดหลับอดนอน พยายามกันเหนียวเจ็บไข้
เป็นต้น ตลอดจนมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อญาติมิตรสหายของคู่ครองไม่ใจแคบ

ง. คู่ถูกหน้าที่ต่อกัน สงเคราะห์ อนุเคราะห์กัน ตามหลักปฏิบัติใน
ทศ ๖ ข้อที่ว่าด้วยทศเบื้องหลัง คือ

สามีปฏิบัติต่อภรรยา โดย

๑. ยกย่องให้เกียรติสมฐานะที่เป็นภรรยา
๒. ไม่ดูหมิ่น
๓. ไม่นอกใจ
๔. มอบความเป็นใหญ่ในงานบ้าน
๕. หาเครื่องแต่งตัวมาให้ เป็นของขวัญตามโอกาส

ภรรยาอนุเคราะห์สามี โดย

๑. จัดงานบ้านให้เรียบร้อย
๒. สงเคราะห์ญาติมิตรทั้งสองฝ่ายด้วยดี
๓. ไม่นอกใจ
๔. รักษาทรัพย์สมบัติที่หามาได้
๕. ชยัน ช่างจัดช่างทำ เองงานทุกอย่าง

จ. พ่อบ้านเห็นใจภรรยา สตรีมีความทุกข์จำเพาะตัวอีกส่วนหนึ่งต่างหากจากผู้ชายซึ่งสามีพึงเข้าใจและพึงปฏิบัติด้วยความเอาใจใส่เห็นอกเห็นใจคือ

๑. ผู้หญิงต้องจากหมุ่ญาติมาอยู่กับตระกูลของสามีทั้งที่ยังเป็นเด็กสาว สามีควรให้ความอบอุ่นใจ

๒. ผู้หญิงมีระดู ซึ่งบางครั้งวก่อปัญหาให้เกิดความแปรปรวนทั้งใจกาย ฝ่ายชายควรเข้าใจ

๓. ผู้หญิงมีครรภ์ ซึ่งยามนั้นต้องการความเอาใจใส่ บำรุงกายใจเป็นพิเศษ

๔. ผู้หญิงคลอดบุตร ซึ่งเป็นคราวเจ็บปวดทุกข์แสนสาหัสและเสี่ยงชีวิตมาก สามีควรใส่ใจเหมือนเป็นทุกข์ของตน

๕. ผู้หญิงต้องคอยปรนเปรอเอาใจใส่ฝ่ายชาย ฝ่ายชายไม่ควรเอาแต่ใจตัว พึงซาบซึ้งในความเอื้อเฟื้อและมีน้ำใจตอบแทน

(นัย ส.สพ. ๑๘/๔๖๒/๒๙๗)

ชีวิตบ้านที่สมบูรณ์

คนที่เราจะเรียกว่าประสบความสำเร็จในการครองเรือน เป็นคฤหัสถ์ หรือชาวบ้านที่ดี น่าเคารพนับถือ เป็นแบบฉบับ ควรถือเป็นตัวอย่าง จะต้องวัดด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้

ก. มีความสุขสี่ประการ คือ ความสุขอันชอบธรรมที่ผู้ครองเรือนควรมี หรือความสุขที่ชาวบ้านควรพยายามทำให้เกิดขึ้นแก่ตนอยู่เสมอ เรียกสั้น ๆ ว่า สุขของคฤหัสถ์ ๔ คือ

๑. อติสุข - สุขเกิดจากความมีทรัพย์ คือ ความภูมิใจเอิบอ้อมและอุ่นใจว่า ตนมีโภคทรัพย์ที่ได้มาด้วยน้ำพักน้ำแรง ความขยันหมั่นเพียรของตน และโดยทางชอบธรรม

๒. โภคสุข - สุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ คือ ความภูมิใจเอิบอ้อมใจว่า ตนได้ใช้ทรัพย์ที่ได้มาโดยชอบธรรมนั้นเลี้ยงตัว เลี้ยงครอบครัว เลี้ยงผู้ที่ควรเลี้ยง และบำเพ็ญคุณประโยชน์

๓. อนนสุข - สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้ คือ ความภูมิใจเอิบอ้อมสุขว่า ตนเป็นไท ไม่มีหนี้สินติดค้างใคร

คู่มือการที่ดี ชีวิตบ้านที่สมบูรณ์

๔. อนามัยสุขภาพ - สุขเกิดจากความประพฤติไม่มีโทษ คือ ความภูมิใจ เอิบอ้อมใจว่า ตนมีความประพฤติสุจริต ไม่บกพร่องเสียหาย ใครติเตียนไม่ได้ ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ

บรรดาสุข ๔ อย่างนี้ อนามัยสุขภาพ มีค่ามากที่สุด

(อง.จตุกก. ๒๑/๖๒/๙๑)

ข. เป็นชาวบ้านแบบฉบับ .คนครองเรือน แยกได้เป็นหลายประเภท จัดเป็นชั้นๆ ได้ ตั้งแต่ร้ายไปถึงดี และที่ดียิ่งก็มีหลายระดับ คุณศัพท์ที่ดี นำเคารพนับถืออย่างแท้จริง คือ ประเภทที่ ๑๐ ในชาวบ้าน ๑๐ ประเภท ต่อไปนี้

กลุ่มที่ ๑ - หาทรัพย์โดยทางไม่ชอบธรรม

๑. ได้ทรัพย์มาแล้ว ไม่เลี้ยงตนให้เป็นสุข ทั้งไม่เผื่อแผ่แบ่งปัน และไม่ใช้ทำความดี (เสียทั้ง ๓ ส่วน)

๒. ได้ทรัพย์มาแล้ว เลี้ยงตนให้เป็นสุข แต่ไม่เผื่อแผ่แบ่งปัน และไม่ใช้ทำความดี (เสีย ๒ ส่วน ดี ๑ ส่วน)

๓. ได้ทรัพย์มาแล้ว เลี้ยงตนให้สุขด้วย เผื่อแผ่แบ่งปัน และใช้ทำความดีด้วย (เสีย ๑ ดี ๒ ส่วน)

กลุ่มที่ ๒ - หาชอบธรรมบ้าง ไม่ชอบธรรมบ้าง

๔. ได้ทรัพย์มาแล้ว ทำอย่างข้อ ๑ (เสีย ๓ ดี ๑)

๕. ได้ทรัพย์มาแล้ว ทำอย่างข้อ ๒ (เสีย ๒ ดี ๒)

๖. ได้ทรัพย์มาแล้ว ทำอย่างข้อ ๓ (เสีย ๑ ดี ๒)

กลุ่มที่ ๓ - หาโดยชอบธรรม

๗. ได้ทรัพย์มาแล้ว ทำอย่างข้อ ๑ (เสีย ๒ ดี ๑)

๘. ได้ทรัพย์มาแล้ว ทำอย่างข้อ ๒ (เสีย ๑ ดี ๒)

๙. ได้ทรัพย์มาแล้ว ทำอย่างข้อ ๓ แต่ยั้งติด ยังมัวเมาหมกมุ่นกินใช้
ทรัพย์สมบัติ โดยไม่รู้เท่าทันเห็นโทษ ไม่มีปัญญาที่จะทำตนให้เป็นอิสระเป็น
นายเหนือโภคทรัพย์ได้ (เสีย ๑ ดี ๓)

พวกพิเศษ - ผู้ที่แสวงหาชอบธรรม และใช้อย่างมีสติสัมปชัญญะ
มีจิตใจเป็นอิสระ มีลักษณะดังนี้

๑๐. แสวงหาทรัพย์โดยชอบธรรม ได้มาแล้วเลี้ยงตนให้เป็นสุข เพื่อแผ่
แบ่งปัน และใช้ทรัพย์นั้นทำความดี ไม่ลุ่มหลง ไม่หมกมุ่นมัวเมา กินใช้ทรัพย์
สมบัติโดยรู้เท่าทันเห็นคุณโทษ ทางดีทางเสียของมัน มีปัญญา ทำตนให้เป็น
อิสระหลุดพ้น เป็นนายเหนือโภคทรัพย์

คู่มือปฏิบัติ ชีวิตบ้านที่สมบูรณ์

ประเภทที่ ๑๐ นี้ พระพุทธเจ้าสรรเสริญว่าเป็นผู้เลิศประเสริฐสูงสุด
 ควรชมทั้ง ๔ สถาน คือ เป็นคฤหัสถ์แบบฉบับที่น่าเคารพนับถือ

(อง.ทสก. ๒๔/๙๑/๑๘๘)

ค. กำกับชีวิตด้วยธรรมสี่ คือ ปฏิบัติตามหลักธรรมสำหรับการครอง
 ชีวิตของคฤหัสถ์ที่เรียกว่า ขรवासธรรม ๔ ประการ ดังนี้

๑. สัจจะ - ความจริง คือ ดำรงมั่นในสัจจะ ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริใจ
 พุดจริง ทำจริง จะทำอะไรก็ให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจได้

๒. ทมะ - ฝึกตน คือ บังคับควบคุมตนเองได้ รู้จักปรับตัวและแก้ไข
 ปรับปรุงตนให้ก้าวหน้าดีงามยิ่งขึ้นอยู่เสมอ

๓. ขันติ - อุดทน คือ มุ่งหน้าทำการงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้ม
 แข็งอดทน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ทอดถอย

๔. จาคะ - เสียสละ คือ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ชอบช่วยเหลือเกื้อกูลบำเพ็ญ
 ประโยชน์ สละโลกได้ ร่วมงานกับคนอื่นได้ ไม่ใจแคบเห็นแก่ตัว หรือเอาแต่
 ใจตน

(ขุ.สุ. ๒๔/๓๑๑/๓๖๑)

ง. รับผิดชอบชีวิตที่เกี่ยวข้อง คือ มีความสัมพันธ์อันดีงาม อบอุ่นเป็นสุข ภายในครอบครัว ตลอดถึงญาติมิตร ผู้ร่วมงาน และคนที่พึงพาอาศัยอยู่ในปกครองทั้งหมด โดยทำหน้าที่มิใช่เพียงนำประโยชน์ทางวัตถุมาให้เขาอย่างเดียว แต่นำประโยชน์สุขทางจิตใจมาให้ด้วย โดยประพฤติตนเป็นตัวอย่างช่วยชักจูงให้คนในครอบครัวและผู้เกี่ยวข้องใกล้ชิดทั้งหลายเจริญงอกงามขึ้นด้วยคุณธรรมที่เรียกว่า อารยวัฑฒิ ทั้ง ๕ ดังต่อไปนี้

๑. งอกงามด้วยศรัทธา คือ ให้มีความเชื่อความมั่นใจในพระรัตนตรัย ในคุณความดี มีหลักยึดเหนี่ยวจิตใจ

๒. งอกงามด้วยศีล คือ ให้มีความประพฤติดีงาม สุจริต รู้จักเลี้ยงชีวิตมีวินัย และมีกิริยามารยาทอันดีงาม

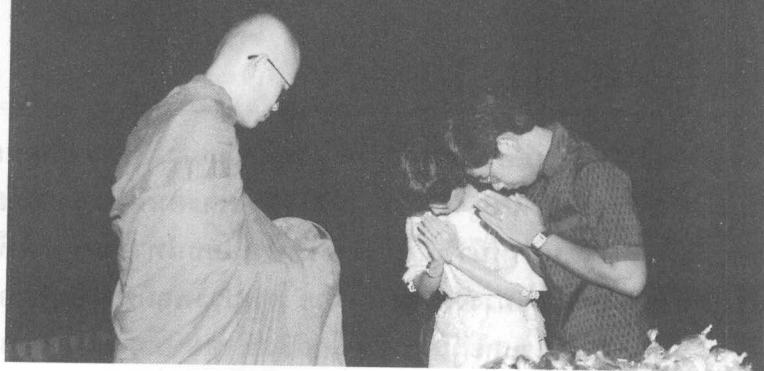
๓. งอกงามด้วยสุตตะ คือ ให้มีความรู้จากการเล่าเรียนสดับฟัง โดยแนะนำหรือชวนชวายเป็นให้ศึกษาหาความรู้ที่จะฟื้นฟูปรับปรุงชีวิตจิตใจ

๔. งอกงามด้วยจาคะ คือ ให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจต่อกัน และพอใจทำประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์

๕. งอกงามด้วยปัญญา คือ ให้มีความรู้คิด เข้าใจเหตุผล และความจริงตามสภาวะ มีวิจารณ์ญาณ

(อง. ปญจก. ๒๒/๔๐/๔๗)

(จาก“ธรรมบุญชีวิต” พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม)

ชีวิตครองเรือนที่มุ่งหมายในพระศาสนา
ได้แก่ชีวิตที่คู่วิวาท်มาร่วมอุปถัมภ์ซึ่งกันและกัน
เพิ่มพูนคุณค่าแห่งชีวิตทั้งสอง
ทวีกำลังในการบำเพ็ญประโยชน์สุขให้ภริยาแม่ไพศาล
คู่สมรสใดดำเนินชีวิตครอบครัวของตน
ให้มีคุณลักษณะสมดังพรรณนามา
ก็จักได้ชื่อว่า
เป็นคู่ครองที่ควรยกย่องสรรเสริญ
ควรนับว่า เป็นชีวิตครองเรือนที่ประสบความสำเร็จด้วยดี

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)

บ้านแสนสุข เมื่อทุกคนมีคุณธรรม

๕ ความยุ่งยากของชีวิตสมรส
ที่ปรากฏเพราะสนใจในรูปร่าง
ลุ่มหลงรักกิริยาและท่าทาง
จึงต้องร้างเมื่ออยู่ไปไร้คุณธรรม

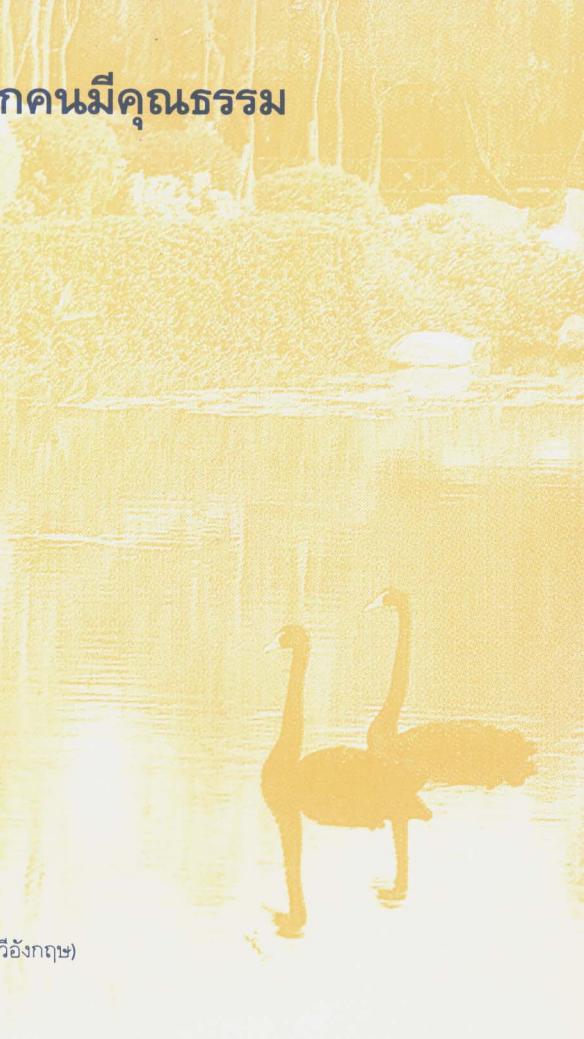
๕ ชีวิตคู่ที่ได้อยู่ที่คุณธรรม
ใช้เลิศล้ำเพราะสวยด้วยคมคำ
นิสัยดีน้ำใจดีมีประจำ
จึงน้อมนำสุขสวัสดิ์วัฒนา

๕ ความเฉลียวฉลาดของสามี
และภรรยาที่อดทนไม่ปันว่า
ปรุงชีวิตให้รื่นชื่นชวีา
สันติสุขทุกคราพิลาสพิไล

๕ สามีช่วยลงหลักปักรากฐาน
สร้างเรือนบ้านให้อยู่เกษมสันต์
ภรรยาช่วยชีวิตบ้านสราญครัน
เป็นมิ่งขวัญให้แก่กันผ่อนสั้นยาว

(จากหนังสือ "กลอนนี้ดีไหน"

คุณหญิงบุญศิริ ชาวลิตธำรง แปลจากบทกวีอังกฤษ)

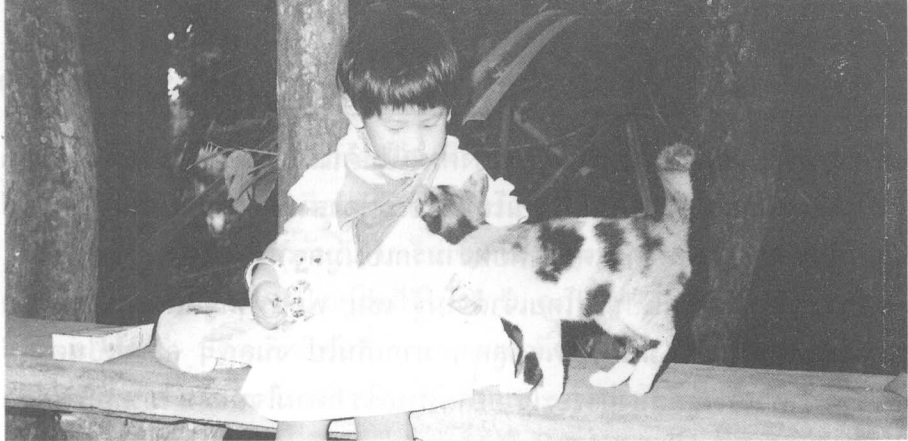

HAPPY HEARTS
MAKE HAPPY HOMES

๕ ถ้าผู้อยู่อาศัยภายในบ้าน
ใจสราญชีวิตบ้านก็สุขสม
ถ้าผู้อยู่ใจไม่สุขทุกข์ระทม
ชีวิตบ้านก็ขึ้นขมระทมทุกข์

คุณหญิงบุญศิริ ชาลิตธารัง
แปลจากบทกวีอังกฤษ

ของฝากคุณพ่อคุณแม่ที่รักลูก

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)

❖ ความเป็นพ่อ-แม่ โดยสมบูรณ์ ไม่ใช่เป็นภาระที่เบาและง่าย ๆ เลย ไม่ใช่มีภาระเพียงว่า สร้างลูกให้เกิดมาในโลกกับเขาได้เท่านั้น ท่านจะนึกแต่เพียงว่า “มีบ้านให้อยู่ มีอุ้ให้นอน มีหมอนให้หนุน มีคุณให้ฟัง” และ “มีข้าวให้กิน มีสินให้ใช้” เท่านั้น ว่าเพียงพอแล้ว หากถูกต้องสมบูรณ์ไม่

❖ ปัญหาที่สำคัญยิ่งยวดขึ้นอยู่ที่ว่า ท่านได้สร้างแนวทางชีวิต แห่งลูกของท่าน ให้อูรู้สึกว่ “มีอนาคตที่แจ่มใส” แล้วหรือยัง ?

- ❖ ความรักของพ่อแม่ เป็นดาบสองคม เป็นคุณก็ได้ เป็นโทษก็ได้ ถ้ารักลูก ก็เป็นคุณแก่ลูก ๆ ถ้ารักผิดก็เป็นโทษโดยไม่ต้องสงสัย พ่อแม่เป็นจำนวนไม่น้อย ได้ทำลายลูกของตนโดยอาศัยความรักเป็นมูลฐาน
- ❖ การทำลายแบบนี้เป็นไปได้โดยเจ้าตัวไม่รู้ เช่น พ่อแม่รักลูกและถนอมใจลูกของตนมากเกินไป ให้เสรีภาพแก่ลูก ๆ มากเกินไป จนลูก ๆ กลายเป็นคนไม่รู้จักรักษาตัวเอง ลูกต้องการอะไร อยากทำอะไร ก็ตามใจทั้งนั้น ไม่เคยขัดใจลูก ในที่สุดลูกก็เสียคน
- ❖ คนดี คนชั่ว ที่ปรากฏตัวอยู่ในโลกในสมัยนี้นั้น เป็นผลมาจากพ่อแม่เป็นส่วนใหญ่ พ่อแม่เป็นผู้ให้เกิด เลี้ยง รักษา และทำให้เขาเป็นคนดีคนชั่วได้ทั้งนั้น ถ้าเราพบคนชั่วคนหนึ่ง ก็ลองสืบดูเถอะ ต้นสกุลของเขาคงชั่วมาแล้ว ถ้าเราพบคนดีสักคนหนึ่ง ก็แสดงอยู่ในตัวว่า เขามาจากพ่อแม่ที่ดี
- ❖ ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น ฉันทิใด ลูกของคนก็เป็นเช่นนั้น ลูกคนขี้เมา ก็อยู่ใกล้คนเมา ลูกนักการพนัน ก็อยู่ใกล้กับบ่อนการพนัน ลูกมนุษย์บ้ากามก็มักมากแบบพ่อของเขา ทุกคนเก็บเกี่ยวผลจากสกุล รัมมรดกจากสกุล จึงขอให้พ่อแม่ทุกคน ช่วยกันสร้างลูกของท่านให้เป็นคนดีเถิด
- ❖ ครอบครัวหนึ่ง มีบุตรหลายคน เป็นบุตรที่ดีทั้งนั้น มีความประพฤติดี เรียนหนังสือดี ได้ทำงานดี ๆ เป็นปีกแผ่น เป็นลูกที่น่าแต่ความอบอุ่นใจมาให้

พ่อแม่ไม่เคยมีใครนำความร้อใจมาให้เลย สอบถามได้ความว่า พ่อแม่เป็นคนเคร่งครัดในศาสนา ถือศีลทำเป็นประจำ ไปวัดทุกวันพระตั้งแต่หนุ่ม ๆ สามภรรยามีความรักใคร่กันดีมาก ไม่เคยมีเรื่องยุ่งยากใจต่อกันเลย

❖ เพราะพ่อแม่มีใจสงบ อยู่ในศีลในธรรม ลูกที่เกิดมาจึงเป็นคนดี วุ่นนอน สอนง่ายทั้งนั้น นี่คือ อิทธิพลที่เกิดจากความดีของพ่อแม่

❖ เด็กจะทำอะไรตามตัวอย่างที่เขาได้เห็นเสมอ ไม่ว่าตัวอย่างนั้นจะดีหรือเสีย ผู้ใหญ่จึงควรให้ตัวอย่างที่ดี ๆ แก่เด็กตลอดเวลา

❖ ขณะใดที่อารมณ์ของท่านไม่ดี ขอย่อย่าได้เข้าใกล้เด็กเป็นอันขาด เพราะอารมณ์ที่ไม่ดีนั้น อาจทำอะไรที่ไม่เหมาะสมไม่ควรกับเด็กได้ ความรักความเมตตาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้เด็กของท่านเป็นคนดี

❖ ความรักความสามัคคีในหมู่เด็ก ๆ คือมูลฐานของความสามัคคีในหมู่ชนต่อไป เด็กหมู่ใดขาดคุณธรรมข้อนี้ อนาคตย่อมมีตม่น พ่อแม่จึงมีหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมลูกให้สามัคคีต่อกัน

❖ พ่อแม่ควรทำตนเป็นตัวอย่าง โดยรักใคร่กันจริง ๆ อย่าทะเลาะเบาะแว้งกัน มีอะไรเกิดขึ้นต้องอดทนไว้ ช่มใจไว้ อย่าให้ระเบิดออกมา

❖ ไข่เน่าเราเอามาเก็บไว้ ถ้ายังไม่แตกก็ไม่เหม็น แตกออกเมื่อใดก็เหม็นเมื่อนั้น การเป็นปากเสียงของพ่อแม่ เป็นเรื่องเหม็นเบื่อของลูก ๆ มาก

- ❖ พ่อแม่เป็นกระเจกเงาบานใหญ่ที่ฉายแสงสะท้อนให้ลูกได้มองเห็น จงเซ็ดกระเจกให้สะอาด และแสดงภาพที่ดีให้ลูกของท่านได้จดจำไว้เกิด ประเทศไทยต้องการคนใจดีใจงาม เพื่อสร้างชาติประเทศต่อไป พ่อแม่ทุกท่านมีเกียรติอันนี้ ขอท่านจงรักษาเกียรติภูมิของท่านในฐานะเป็นพ่อแม่ไว้ด้วยดีเถิด
- ❖ ขอท่านพ่อแม่ จงสอนลูกของท่านให้เป็นคนมีใจกว้าง ไม่เห็นแก่ตนฝ่ายเดียว ให้มีความเมตตาอารี ไม่เฉพาะแก่คนเท่านั้น แม้สัตว์เดรัจฉานก็ควรได้รับความเมตตาอารี ได้รับความสะดวกสบายตามควร อย่าได้เห็นแก่ความสนุกส่วนตัว แล้วทำลายความสุขของผู้อื่นเลย
- ❖ เวลาไปไหน อยู่กับใคร จงหาโอกาสฝึกเขาให้เป็นคนมีน้ำใจดี เสียสละเพื่อผู้อื่นอยู่เสมอ เช่น หัดให้รู้จักหลีกเลี่ยงให้คนชรา เด็ก ให้ที่นั่งแก่คนที่ควรให้อันเป็นแบบอย่างของคนดี
- ❖ ท่านทำให้ลูกของท่านเป็นคนดีได้อย่างไร จงทำเถิด อย่าช้าอยู่เลย มิฉะนั้นมารร้ายจะกินลูกของท่านเสียก่อน
- ❖ พ่อแม่ต้องหัดลูกให้รู้จักให้อภัย หัดให้ชนะความชั่วด้วยความดี หัดให้ชนะความโกรธด้วยความไม่โกรธตอบ เอาความดีเข้าสู่ จะสบายใจกว่า
- ❖ การไม่ตีตอบ ไม่ด่าตอบ มิใช่วิสัยของคนขี้ฉลาด แต่เป็นวิสัยของคนดี คนที่ชนะตนเอง การชนะตนเองนั้นแหละเป็นชัยชนะที่ประเสริฐยิ่ง

- ❖ พ่อแม่พึงระวัง อย่าให้เด็กของท่านมีนิสัยเห่อเหิมทะเยอทะยาน เป็นคนอยากได้ไม่รู้จักจบ ควรฝึกฝนเด็กให้มีความพอใจในสิ่งที่ตนมี ไม่ให้มีความทะเยอทะยานมากเกินไป จะทำให้ตนต้องเป็นทุกข์ ควรให้เขาเป็นคนที่รู้จักประหยัดในการใช้จ่ายสิ่งของ จักได้เป็นคนรู้จักประมาณในการเป็นอยู่ในกาลต่อไป เป็นการเตรียมพื้นฐานของใจไปตั้งแต่เล็ก ๆ
- ❖ เด็กที่พึ่งตนเองได้นั้น จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติและวงศ์ตระกูล ส่วนเด็กที่อ่อนแอซี้ซลาด คอยแต่อาศัยผู้อื่นเป็นอยู่ เป็นคนรกรอก เป็นพวกถ่วงชาติมิให้ก้าวหน้า เด็กของท่านอยู่ในสภาพไหน ท่านได้ฝึกฝนลูกของท่านให้ยืนด้วยขาของเขาหรือเปล่า
- ❖ ถ้าหากคำตอบว่าเปล่า ขอให้ท่านได้โปรดเปลี่ยนวิธีเสียเถิด อย่าทำลายลูกของท่านเลย จงฝึกสอนให้เขามีความสามารถในการเป็นอยู่เถิด แม้ใคร ๆ จะไม่ช่วยเขา เขาก็ช่วยตัวเขาเองได้ นี่แหละคือ ตนเป็นที่พึ่งของตนเอง
- ❖ เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับความซื่อและไม่เดียงสา ความดีติดมากับเด็กแล้วโดยกำเนิด อย่าทำอะไรในทางที่จะปิดกั้นการแสดงออกของเด็ก ๆ ในด้านดีกันเลย จงช่วยให้เขาแสดงความดีเท่าที่เขามีออกมาเถิด
- ❖ พ่อแม่ทั้งหลาย ผู้มีความรักลูกและหวังให้ลูกของตนเป็นคนดีในกาลต่อไป ข้างหน้า จงช่วยกันพรั่ำสอนให้เด็กรู้ว่าอะไรเป็นความจริง อะไรเป็นความเท็จ

- ❖ ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย ความเท็จเป็นของตาย คนพูดจริงมีเกียรติมีชื่อเสียง คนพูดเท็จเป็นคนฆ่าตนเองด้วยลิ้นของตนตลอดเวลา
- ❖ จงพ่ร้ายสอน จงคอยกำหนดแนวทางเดินสำหรับลูกของท่านทุกโอกาส อย่าเปิดช่องให้มารร้ายเข้าสิงใจลูกของท่านเป็นอันขาด
- ❖ ท่านก็จะภูมิใจได้ว่า ท่านเป็นพ่อแม่ที่เลี้ยงลูกทั้งทางกายทางใจ ได้ช่วยกันสร้างชาติไทย โดยการสร้างลูกของท่านให้เป็นคนดีสมภาคภูมิ แล้วท่านจะไม่ต้องร้อนใจในภายหลัง

(จาก “รักลูกให้ถูกทาง”)

เด็กทั้งหลายนั้นแหละ คือผู้สร้างโลกในอนาคต
 เราจงพากันสร้างโลก โดยผ่านทาง การสร้างเด็กอย่างถูกต้อง เสียแต่บัดนี้เกิด
 อย่าย่ำล่อยให้เด็กเป็นไปตามบุญตามกรรมเลย
 จึงจะเป็นการกระทำที่มีความรับผิดชอบอย่างสูงสุด
 ของบิดามารดา ครูบาอาจารย์ แห่งยุคนี้
 ซึ่งถือว่า เป็นยุคของสติปัญญา

จาก “มรดกที่ขอฝากไว้” มรดกที่ ๑๕๔ ของ พุทธทาสภิกขุ

บาปบริสุทธิ์

๕ อันคนเราหญิงชายทั้งหลายแหล่
ต่างมีดีมีแยะอยู่พอกๆ กัน

ถึงแม่คราวแรกเจอกันหวานชื่น

ต่างหยิบยื่นความดีให้แก่กัน

“ผมเป็นสุภาพบุรุษนะครับ”

“ฉันเป็นสุภาพสตรีค่ะ”

“ผมไม่กินเหล้าไม่สูบบุหรี่นะ”

“ฉันก็ไม่ยุ่งมีซี้บ่น”

๕ วันเวลาผ่านไปช่างหวานชื่น

ต่างหยิบยื่นไมตรีดีต่อกัน

ความรักความมั่งคั่งงามช่างยิ่งใหญ่

จึงตกลงปลงใจไปแต่งงานกัน

“ผมยังกลับบ้านตรงเวลานะ”

“ฉันก็เป็นแม่บ้านที่ดีค่ะ”

“ผมให้เงินเดือนคุณหมดเลยนะ”

“ฉันจะใช้สอยอย่างประหยัดค่ะ”

๕ วันเวลาผันไปเหมะซັกเมื่อ

ต่างไม่เหลือสิ่งดีมาอดกัน

ต่างคนต่างเริ่มทำในสิ่งใหม่

เริ่มกระทำตามใจที่ต้องการ

“ผมไปกินเหล้ากับเพื่อนมานะ”

“ฉันไปงานเลี้ยงที่ทำงานยะ”

“ผมเหลือเงินให้คุณแค่นี้พอนะ”

“ฉันก็มีภาระใช้มากกว่าเก่า”

๕ ยามเมื่อความอดทนถึงที่สุด

จึงต้องหยุดไว้ตรงเลิกรากัน

มันจึงเป็นผลงานที่แสนห่วย

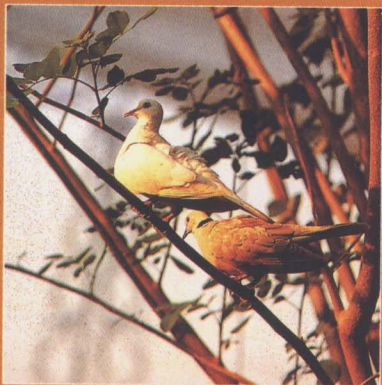
คนที่ชวาก็คือ...ลูกน้อย

(จากบทเพลงของวงดนตรี “คาราบาว”)

เพื่อความรักไปให้ในวันนี้
แก่เด็กซึ่งไม่มีชีวิตหวัง
เธอเห็นหนาวเหนียวอ่อนร้อนประดัง
มีชีวิตเพื่อยังชีวิตไว้

เธออยู่ในห้องนาในปากว่าง
ในสลัมในย่านอย่างนครใหญ่
หนาวนี้ใครหนอจะก่อไฟ
อุ่นหัวใจให้หายหนาวร้ายรันทด

ส ร ร ค์ พ ร ๓ ม ร ๓

สาส์นจากอุษมน์

☺ การแต่งงาน เป็นงาน ต้องอุทิศ
พลีชีวิต เพื่อหน้าที่ ทุกสิ่งสรรพ
อย่าฟุ้งคิด เพียงสัมฤทธิ์ ระวังกัน
ที่แท้นั้น เริ่มต้น ผจญภัย

☺ อย่าฟุ้งคิด ว่าสมรส รสจะหวาน
ชั่วกาลนาน หาเป็น เช่นนั้นไม่
ธรรมชาติ ทุกอย่าง ต่างแปรไป
“เป็นเช่นนั้นเอง” ไซ้รู้ ฟุ้งใคร่ครวญ

☺ เมื่อแรกรัก เหมือนสลัก ลิมพณี
มิได้นึก เปลี่ยนแปลง แผกผันผวน
พอแก่นัก มักเกิด ความแปรปรวน
เป็นควันหวาน กวนคลุ้ม กลุ่มวิญญูณณ์

☺ จำต้องมี พระธรรม ประจำจิต
หมั่นพินิจ คิดตาม ความจริงหนา
จึงจะอยู่ สุขสนอง ทั้งสองรา
ใช้คาถา ท่องให้เห็น “เช่นนั้นเอง”